

UPRAVA ZA STATISTIKU

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE RAZVOJA ZVANIČNE STATISTIKE 2019 - 2023. GODINE

(za 2021. godinu)

Podgorica, mart 2022. godine

SADRŽAJ

I.	UVOD	3
II.	INFORMACIJA O STEPENU REALIZACIJE AKTIVNOSTI	4
III.	Operativni cilj 1 - Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva	8
IV.	Operativni cilj 2 - Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima	17
V.	Operativni cilj 3: - Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama	25
VI.	Operativni cilj 4 - Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike.....	34
VII.	Operativni cilj 5 - Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike.....	39
VIII.	Operativni cilj 6 - Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	47
IX.	Operativni cilj 7 - Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva	54
X.	PREPORUKE ZA NAREDNE FAZE SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA.....	59

I. UVOD

Vlada Crne Gore je na sjednici od 18. jula 2019. godine donijela *Strategiju razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine sa dvogodišnjim Akcionim planom za njenu implementaciju za period 2019 – 2020. godina*, objavljena je u “Službenom listu Crne Gore”, broj 54/19 od 23. septembra 2019. godine.

Nakon isteka navedenog dvogodišnjeg perioda Uprava za statistiku je pripremila novi Akcioni plan za implementaciju Strategije razvoja zvanične statistike za naredni dvogodišnji period 2021 - 2022. godinu sa ciljem da se nastavi praćenje realizacije Strategije razvoja zvanične statistike u narednom dvogodišnjem periodu.

Strategijom razvoja zvanične statistike utvrđuju se razvojni pravci i ciljevi zvanične statistike Crne Gore. Cilj zvanične statistike je da obezbjeđuje svim korisnicima, kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

Strategija razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine sa Akcionim planom za njenu implementaciju sadrži sedam operativnih ciljeva sa pratećim indikatorima i aktivnostima, koji vode do ostvarenja definisanog cilja, definiše dinamiku realizacije, strukturu izvještavanja i nadležne organe za realizaciju strategijskih ciljeva. Edukacija statističara, kao naučnika koji rade sa podacima, inovativnim rješenjima, korišćenjem novih izvora podataka, daljim usaglašavanjem zvanične statistike sa međunarodnim standardima i principima Kodeksa prakse evropske statistike su izazovi koji predstavljaju razvojne strategijske ciljeve definisane Strategijom razvoja zvanične statistike u narednom petogodišnjem periodu.

Slika 1. Pregled operativnih ciljeva Strategije razvoja zvanične statistike za 2019 - 2023. godinu.

Donošenjem dva dvogodišnja Akciona plana (za period 2019 - 2020. godinu i 2021 – 2022. godinu) obezbijeđena je planska realizacija operativnih aktivnosti u ovoj oblasti. Ovaj izvještaj odnosi se na period 2021. godine i u nastavku je izvještavanje o realizaciji planiranih aktivnosti u 2021. godini.

II. INFORMACIJA O STEPENU REALIZACIJE AKTIVNOSTI

Izveštaj o sprovođenju **Akcionog plana za implementaciju Strategije razvoja zvanične statistike u 2021. godini**, sadrži pregled realizovanih aktivnosti definisanih drugim dvogodišnjim **Akcionim planom za implementaciju Strategije razvoja zvanične statistike za period 2021 - 2022. godina**. U izvještaju je dat pregled realizovanih aktivnosti u 2021. godini, kao i aktivnosti koje nijesu realizovane u navedenom periodu.

Tokom 2021. godine realizovano je 63% ili 22 od 35 planiranih aktivnosti, kontinuirano se radi na realizaciji 20% ili 7 djelimično realizovanih aktivnosti, dok šest (17%) aktivnosti nije realizovano, a odnose se na organizovanje edukativnih programa, sastanaka, stažiranja u zemljama Evropske unije, rješavanje pitanja poslovnog prostora i povećanja broja zaposlenih.

Realizovane aktivnosti su pokazatelj napora proizvođača zvanične statistike u cilju ostvarenja zadatih operativnih ciljeva i aktivnosti, kojima se teži ispunjenju strateškog cilja zvanične statistike, a to je da obezbijedi svim korisnicima kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima, dok je uticaj pandemije COVID-19, uglavnom bio razlog djelimično realizovanih ili nerealizovanih aktivnosti. U narednom periodu će se kontinuirano raditi na realizaciji ovih aktivnosti.

Značajno veća ulaganja u zvaničnu statistiku u periodu 2019 - 2023. godina, proizlaze iz sljedećih razvojnih potreba:

1. Rješavanje problema poslovnog prostora za potrebe Uprave za statistiku - nedovoljan i neadekvatan poslovni prostor, onemogućava primjenu svih standarda Kodeksa prakse evropske statistike;
2. Povećanje broja zaposlenih za 39 izvršilaca do kraja 2023. godine, u odnosu na vrijeme pripreme Strategije razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine;
3. Uvođenje savremenih IT rješenja u svim fazama statističkog procesa - u vremenu brzog informacionog napretka, kao i u uslovima globalizacije, ovo predstavlja neophodnost, kako bi se povećala brzina i kvalitet u prikupljanju podatka, iskoristili novi raspoloživi izvori podataka i pratila nova vizija razvoja zvanične statistike „Big Data“. Stoga, potrebno je izvršiti nabavku savremenih licenciranih softverskih paketa za obradu i skladištenje podataka, kao i druge opreme koja je neophodna za osavremenjavanje postojećeg procesa statističke proizvodnje.

Nosilac implementacije Akcionog plana je Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike.

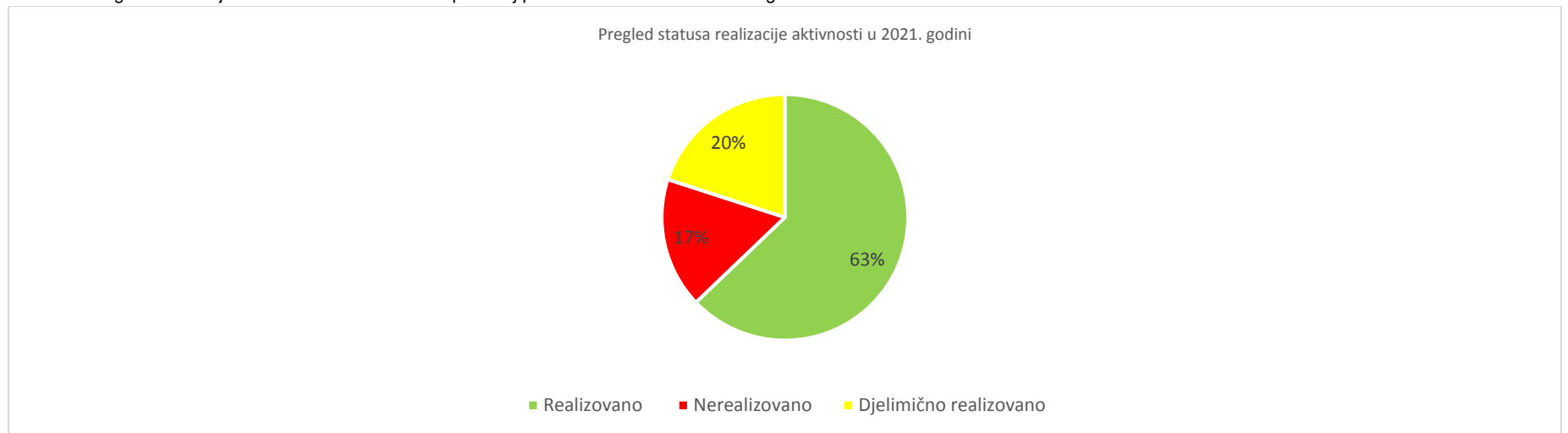
Tabela 1. Pregled realizovanih aktivnosti definisanih Strategijom razvoja zvanične statistike za period 2021. godine

Strategija razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godina	Broj	Procentualno
Strateški cilj	1	
Operativni ciljevi	7	
Aktivnosti	49	
Indikatori učinka	22	
Dvogodišnji Akcioni plan za realizaciju aktivnosti definisanih Strategijom razvoja zvanične statistike		
Planirane aktivnosti tokom 2021 - 2022. godine	35	
Planirane aktivnosti započete/realizovane tokom 2021. godine (realizovane + djelimično realizovane)	29	
Realizovane aktivnosti koje utiču na realizaciju operativnih ciljeva tokom 2021. godine	22	63%
Djelimično realizovane aktivnosti tokom 2021. godine	7	20%
Planirane Aktivnosti koje nisu realizovane tokom 2021. godine	6	17%
Ukupan broj aktivnosti koje utiču na realizaciju operativnih ciljeva tokom 2021. godine	35	100%

Izvor: Uprava za statistiku

Stepen realizacije indikatora učinka koje su predviđene Akcionim planom za 2021. godinu je na nivou od 63%.

Grafik 1. Pregled realizacije aktivnosti u odnosu na ukupan broj predviđenih aktivnosti u 2021. godini

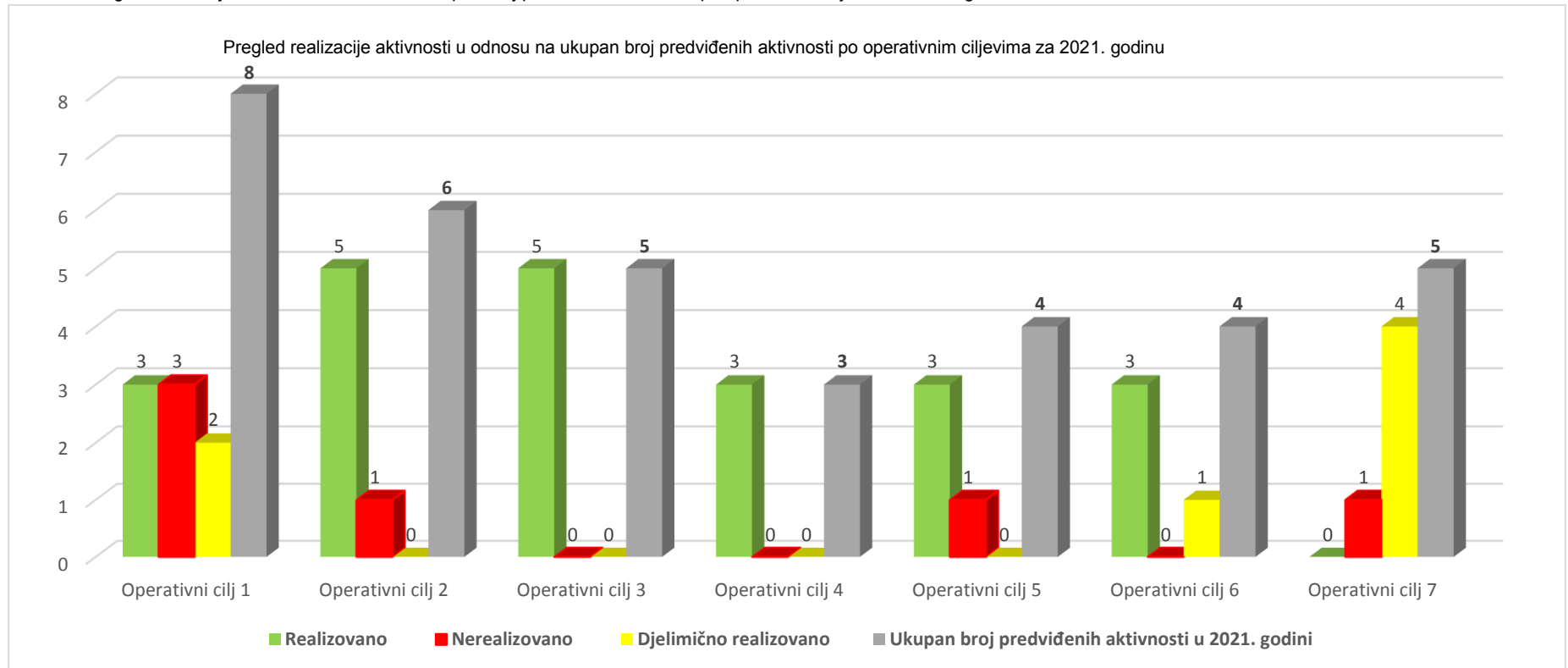

Izvor: Uprava za statistiku

U potpunosti su realizovane ciljane vrijednosti na polovini sprovođenja strateškog dokumenta kod dva operativna ciljeva od ukupno sedam (Operativnog cilj 3 i 4). Djelimično su realizovane aktivnosti kod četiri operativna cilja (Operativni cilj 1,5,6 i 7), dok ne realizovanih aktivnosti ima kod operativnih ciljeva 1, 2 i 7. Stepenn realizacije aktivnosti je direktno uticao na realizaciju indikatora učinka. Razlozi zbog kojih neke od aktivnosti nijesu blagovremeno realizovane su uglavnom opravdani (uticaj pandemije COVID-19).

Izazov u budućem periodu je nedostatak broja zaposlenih, posebno u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću, ali kao primjer dobre prakse navodimo posvećenost zaposlenih u realizaciji operativnih ciljeva.

Grafik 2. Pregled realizacije aktivnosti u odnosu na ukupan broj predviđenih aktivnosti po operativnim ciljevima u 2021. godini

Izvor: Uprava za statistiku

Troškovi aktivnosti planiranih Akcionim planom, koji je sastavni dio Strategije za period 2021. godine iznosi 1.703.361 eura, od čega 1.377.106 eura iz Budžeta Crne Gore i 326.255 eura potencijalna donatorska pomoć, detaljan pregled dat je u Tabeli 2.

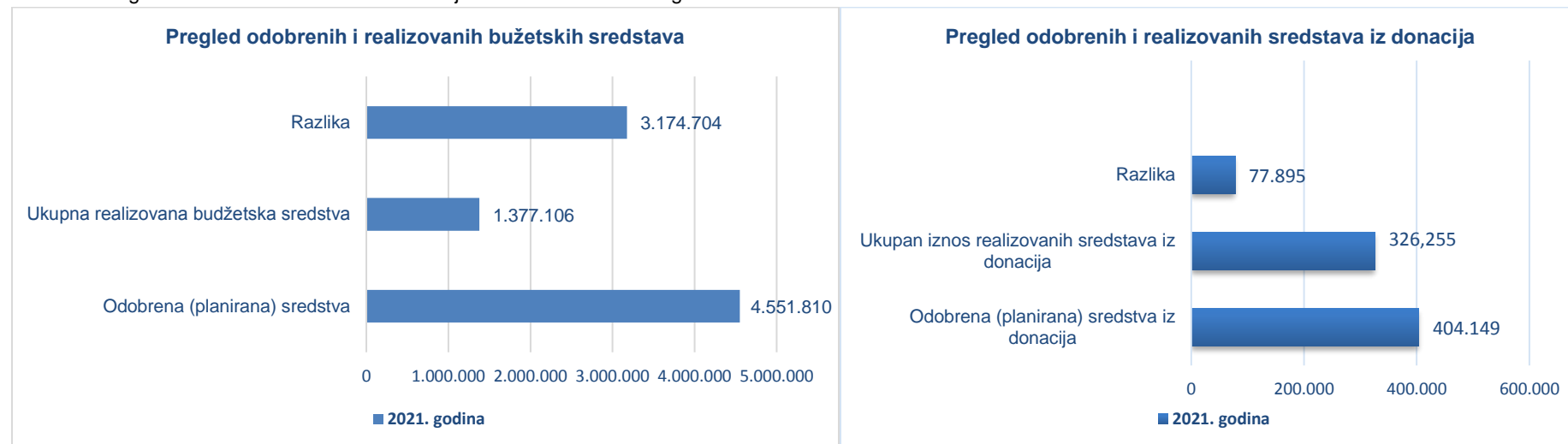
Tabela 2. Pregled finansijskih sredstava u 2021. godini

u EUR

Finansijska sredstva	2021. godina
Odobrena (planirana) sredstva	4 551 810
Ukupna realizovana budžetska sredstva	1 377 106
Razlika	3 174 704
Procenat realizacije	30,25%
Odobrena (planirana) sredstva iz donacija	404 149
Ukupan iznos realizovanih sredstava iz donacija	326 255
Razlika	77 895
Procenat realizacije	80,73%

Izvor: Uprava za statistiku

Grafik 3. Pregled odobrenih i realizovanih finansijskih sredstava u 2021. godini

Izvor: Uprava za statistiku

III. Operativni cilj 1 - Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

Ovim ciljem planirano je uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima u cilju objašnjenja, prezentovanja i diferenciranja statističkih proizvoda. Planirano je razvijanje partnerstva, koje bi se baziralo na principima kvaliteta zvanične statistike sa ciljem da se poveća pravovremenost, raspoloživost i dostupnost rezultata zvanične statistike.

Pregled sredstava za realizaciju aktivnosti Operativnog cilja 1. dat je u Tabeli 3.

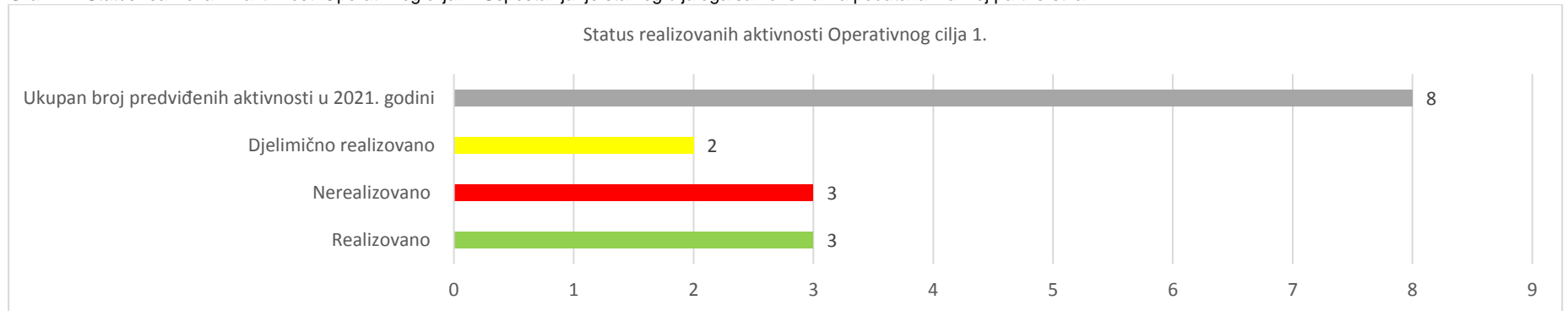
Tabela 3. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 1.

u EUR

Godina	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2021	0	0	11 440	7 525
UKUPNO	0	0	11 440	7 525

Izvor: Uprava za statistiku

Grafik 4. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 1. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u realizaciji Operativnog cilja 1 - Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva su:

Upravljanje realizacijom aktivnosti podrazumijeva punu posvećenost zaposlenih u Upravi za statistiku, efikasnu i efektivnu saradnju sa organizacionim jedinicama i proizvođačima zvanične statistike.

Tabela 4. Stepen dostignutosti indikatora učinka za Operativni cilj 1. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost		Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Uključivanje zahtjeva korisnika u Godišnji plan zvanične statistike definisanih petogodišnjim Programom zvanične statistike 2019 – 2023. godine	5 istraživanja ¹	1 istraživanje ²	0		
2.	Veća zastupljenost korisnika zvanične statistike koji rade izvan državnih institucija - uključujući civilno društvo, sindikate, medije i lokalne vlasti u radnim grupama Savjeta statističkog sistema	4 člana	4 člana	4 člana		
3.	Rast zadovoljstva korisnika, na osnovu realizovanog istraživanja	Ocjena 4 ³	Ocjena 4 ⁴	Ocjena 4		

Izvor: Uprava za statistiku

Kao primjer dobre prakse u realizaciji indikatora učinka Operativnog cilja 1 - *Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva* izdvajamo analizu pristiglih predloga zainteresovanih korisnika⁵ u cilju realizacije indikatora učinka “*Uključivanje zahtjeva korisnika u Godišnji plan zvanične statistike definisanih petogodišnjim Programom zvanične statistike 2019 – 2023. godine*”.

Polazna vrijednost indikatora učinka (u 2019. godini) je 48 ili 74% prihvaćenih predloga i sugestija zainteresovanih korisnika, od ukupno 65 pristiglih predloga i sugestija. Prihvaćeni predlozi i sugestija su podijeljeni u dvije grupe:

1. predlog za uvođenje novog statističkog istraživanja (23) i
2. sugestije za unapređenje postojećeg statističkog istraživanja (25).

¹ Uprava za statistiku (Statističko istraživanje o generacijama i polovima – probno i Evropsko društveno istraživanje (ESS) – probno); Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (zveštaj o javnom dugu, Izvještaj o državnom dugu i Podaci o primicima, izdacima države i lokalne samouprave)

² Institut za javno zdravlje (Anketa o zdravlju i zdravstvenoj zaštiti stanovništva (EHIS);

³ Na skali od 1 do 5 (1-nezadovoljan, 5-veoma zadovoljan), 2018, Izvještaj o zadovoljstvu korisnika uslugama uprave za statistiku <https://www.monstat.org/userfiles/file/KVALITET/Izvestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika.pdf>

⁴ Na skali od 1 do 5 (1-nezadovoljan, 5-veoma zadovoljan), 2020, Izvještaj o zadovoljstvu korisnika uslugama uprave za statistiku https://www.monstat.org/userfiles/file/KVALITET/2020/2_%20Izvestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika.pdf

⁵ Izvještaj o evaluaciji predloga korisnika na Program zvanične statistike 2019 -2023. godina

Broj predloga za uvođenje novog statističkog istraživanja u sistemu zvanične statistike su podijeljeni po statističkim domenima, identifikovani proizvođači zvanične statistike:

- Ekonomskih statistika 9 (39%) u nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja (7) i Centralne banke Crne Gore (2);
- Socijalne statistike 7 (30,5%) u nadležnosti Uprave za statistiku (6) i Uprava prihoda i carina (1);
- Ostali predlozi, njih 7 (30,5%) odnose se na Demografsku statistiku (2), Zdravstvo (3), Obrazovanje (1) i Kriminalitet (1).

Realizacija predloga za uvođenje novog statističkog istraživanja prati se realizacijom Programa zvanične statistike 2019 – 2023. godina, jer se radi izvršavanja programa, za svaku kalendarsku godinu donosi Godišnji plan zvanične statistike.

Od **ukupnog broja** (25) **prihvaćenih sugestija**, njih 24 (99%) je u nadležnosti Uprave za statistiku dok je 1 (1%) u nadležnosti Instituta za javno zdravlje (sprovođenje Ankete o zdravlju i zdravstvenoj zaštiti stanovništva (eng. European Health Interview Survey - EHIS). Sugestije zainteresovanih korisnika u nadležnosti Uprave za statistiku su implementirane (diseminacija rezultata zvanične statistike).

Kao izazov u realizaciji određenih predloga za uvođenje novog statističkog istraživanja su nedostatak administrativnih kapaciteta Uprave za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike, kao i uticaj pandemije COVID-19. Shodno tome, *Godišnjim planom zvanične statistike za 2021. godinu* nije planirano uključivanje zahtjeva korisnika definisanih petogodišnjim Programom zvanične statistike 2019 – 2023. godine, ali u predlogu Godišnjeg plana zvanične statistike za 2022. godinu je uključeno istraživanje u oblasti Socijalne statistike.

➤ **Povećanje značaja korisnika podataka u radu Savjeta statističkog sistema**

Konstitutivna sjednica Savjeta statističkog sistema održana je 3. decembra 2021. godine, gdje je izmijenjena struktura članstva, a razlog tome su promjene u organizaciji rada državne uprave. Shodno zakonskim odredbama *Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike* ("Sl. list Crne Gore" br.18/12 i 47/19) Savjet statističkog sistema čine predstavnici institucija koje u svom radu najviše koriste podatke zvanične statistike, čijim uključivanjem je povećan značaj korisnika u radu Savjeta statističkog sistema.

➤ Izrada **Akcionog plana za sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika** i objavljivanje rezultata istraživanja

U skladu sa principima zvanične statistike Crne Gore, proizvođači zvanične statistike redovno i sistematski prate zadovoljstvo korisnika, tako da je Uprava za statistiku, kao koordinator statističkog sistema drugi put sprovela **Istraživanje o zadovoljstvu korisnika**.

Prvo istraživanje o zadovoljstvu korisnika realizovano je putem web ankete, u periodu od 1. septembra do 20. oktobra 2017. godine, dok je drugo istraživanje sprovedeno u periodu od 6. marta do 27. aprila 2020. godine. Istraživanje pruža informacije o potrebama korisnika za rezultatima zvanične statistike i njihovom zadovoljstvu podacima i uslugama koje zvanični statistički sistem Crne Gore proizvodi.

Ciljevi istraživanja se odnose na:

- Mjerenje zadovoljstva korisnika svim aspektima rada zvaničnog statističkog sistema Crne Gore;

- Mjerenje zadovoljstva korisnika podacima i uslugama, kao i načinom na koji rezultati zvanične statistike dolaze do krajnjih korisnika;
- Informisanost korisnika o aktivnostima zvanične statistike, aktima i načinima na koji se korisnici mogu uključiti u rad zvaničnog statističkog sistema Crne Gore;
- Informisanost o načinu i korišćenju statističkih usluga Uprave za statistiku.

Rezultati istraživanja o zadovoljstvu korisnika će se koristiti kao osnova za kontinuirani rad na poboljšanju kvaliteta rezultata i usluga zvanične statistike, za izradu akcionih planova u oblasti obezbjeđenja kvaliteta rada statističkog sistema Crne Gore i unapređenju nivoa zadovoljstva korisnika.

➤ **Izrada planova za organizovanje foruma korisnika u cilju sagledavanja njihovih potreba za rezultatima zvanične statistike**

U periodu od 13. septembra do 3. oktobra 2021. godine posredstvom Ministarstva finansija i socijalnog staranja održana je javna rasprava o Nacrtu zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova. U periodu javne rasprave pristigli su komentari, primjedbe, predlozi i sugestije u pisanom ili elektronskom obliku sa devet različitih adresa. Predstavnici Uprave za statistiku su 10. februara 2021. godine održali sastanak sa predstavnicima Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore. Tema sastanka je bila inicijativa Udruženja mladih sa hendikepom, upućena u decembru 2020. godine, povodom predstojećeg *Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova* i prikupljanja podataka o osobama s invaliditetom. Inicijativa je upućena sa ciljem adekvatnije saradnje i za unapređenje sistema prikupljanja podataka osoba sa invaliditetom.

➤ **Razvijanje statističke zajednice kroz formalno uspostavljanje partnerstva**

Ostvarena bilateralna saradnja sa zemljama članicama (Slovenija, Finska) u procesu daljeg usaglašavanja zvanične statistike sa EU standardima. Nastavljena saradnja sa međunarodnim institucijama (UNECE, UNICEF) u pravcu modernizacije statističkog sistema, obezbjeđivanjem neophodnih IT transformacija koje će unaprijediti blagovremenost, dostupnost i kvalitet statističkih podataka.

➤ **Organizovanje donatorskih i konsultativnih sastanaka/seminara**

Organizovanje donatorskih i konsultativnih sastanaka/seminara nije realizovano usljed pandemije izazvane širenjem virusa COVID-19, kao i ograničenih ljudskih kapaciteta.

➤ **Organizovanje edukativnih programa za glavne korisnike**

Uzimajući u obzir okolnosti izazvane širenjem virusa COVID-19 koje direktno utiču na statističke aktivnosti koje sprovodi, kao i ograničenih ljudskih kapaciteta, Uprava za statistiku nije realizovala edukativne programe za glavne korisnike.

Kroz IPA 2019 planiran je projekat „*Komunikacija*“, u kojoj su definisane glavne aktivnosti koje se odnose na bolju saradnju sa korisnicima, kao i organizovanje edukativnih seminara.

U Tabeli 4. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 1. tokom 2021. godine

Tabela 4. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 1.

STRATEŠKI CILJ: Cilj zvanične statistike je da obezbjeđuje svim korisnicima, kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.			
OPERATIVNI CILJ 1: Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva			
Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Broj implementiranih zahtjeva korisnika, kroz petogodišnji Program i Godišnji plan zvanične statistike u partnerstvu sa akademijom, naučno-istraživačkom zajednicom, privatnim sektorom i drugim	Od ukupnog broja (65) predloga i sugestija prihvaćeno je 74% ili 48 predloga i sugestija zainteresovanih korisnika	Implementacija sugestija datih od strane korisnika i realizacija probnih istraživanja 80%	Implementacija sugestija i istraživanja 100%
Veća zastupljenost korisnika zvanične statistike koji rade izvan državnih institucija - uključujući civilno društvo, sindikate, medije i lokalne vlasti u radnim grupama Savjeta statističkog sistema	4 člana (poslovna asocijacija – jedan član, naučno-istraživačka institucija - dva člana, nevladina organizacija - jedan član)	5 članova	6 članova
Rast zadovoljstva korisnika, na osnovu realizovanog istraživanja	Planirana realizacija Istraživanja o zadovoljstvu korisnika (2019.) i objavljivanje podataka	Realizacija Istraživanja o zadovoljstvu korisnika shodno dvogodišnjoj dinamici (2021.)	Realizacija Istraživanja o zadovoljstvu korisnika shodno dvogodišnjoj dinamici (2023.)

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum za realizaciju aktivnosti	Izvor finasiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Uključivanje zahtjeva korisnika u Godišnji plan zvanične statistike u oblasti Demografije i Socijalne statistike, definisanih petogodišnjim Programom zvanične statistike 2019 - 2023. godina	Broj uključenih zahtjeva korisnika definisanih petogodišnjim Programom zvanične statistike 2019 - 2023. godina	Proizvođači zvanične statistike	Djelimično realizovano	2021.	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	Godišnjim planom zvanične statistike za 2022. godinu planirana je realizacija istraživanja u oblasti Socijalne statistike
Povećanje značaja korisnika podataka u radu Savjeta statističkog sistema	Broj inicijativa članova Savjeta statističkog sistema u cilju implementacije korisničkih zahtjeva	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Održana konstitutivna sjednica Savjeta statističkog sistema 3. 12. 2021. godine, koji čine predstavnici institucija koje najviše u svom radu koriste podatke zvanične statistike, čim je povećan značaj korisnika u radu Savjeta statističkog sistema	2021.	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum za realizaciju aktivnosti	Izvor finasiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Izrada Akcionog plana za sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika i objavljivanje rezultata istraživanja	Realizovano Istraživanje o zadovoljstvu korisnika shodno dinamici sprovođenja	Uprava za statistiku	Realizovano Realizovana dva Istraživanja o zadovoljstvu korisnika shodno dinamici sprovođenja (2017. i 2020. godine)	IV kvartal 2021. godine	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-
Izrada planova za organizovanje foruma korisnika u cilju sagledavanja njihovih potreba za rezultatima zvanične statistike	Akcioni plan i procedure za organizovanje foruma	Uprava za statistiku	Djelimično realizovano Organizovana javna rasprava na temu Nacrta zakona o popisu, kao i sastanak sa predstavnicima UMHCG	2021.	2022.	IV kvartal 2022.	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	Kroz IPA 2019, planiran je projekat Komunikacija u kome je jedna od definisanih aktivnosti Organizovanje foruma korisnika

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum za realizaciju aktivnosti	Izvor finasiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Razvijanje statističke zajednice kroz formalno uspostavljanje partnerstva	Broj formalno uspostavljenih partnerstava, kroz sporazume o saradnji i realizacija postojećih partnerstava	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Ostvarena bilateralna saradnja sa zemljama članicama (Slovenija, Finska) u procesu daljeg usaglašavanja zvanične statistike sa EU standardima.	2021.	2022.	-	Potencijalna donatorska podrška	11.440€	7.525€	-
Organizovanje donatorskih sastanaka/seminara	Broj organizovanih edukativnih programa kroz javne diskusije, seminare, konferencije, tematske radionice sa glavnim korisnicima	Proizvođači zvanične statistike	Nerealizovano Usljed situacije izazvane širenjem virusa COVID-19 koja direktno utiče na statističke aktivnosti koje sprovodi, kao i ograničenih ljudskih kapaciteta, Uprava za statistiku nije realizovala edukativne programe za glavne korisnike.	2021.	2022.	IV kvartal 2022.	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	Kroz IPA 2019 planiran je projekat Komunikacija, u kojoj su definisane glavne aktivnosti koje se odnose na bolju saradnju sa korisnicima, kao i organizovanje edukativnih seminara.

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum za realizaciju aktivnosti	Izvor finasiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Organizovanje edukativnih programa za glavne korisnike	Unaprjeđenje statističke pismenosti	Proizvođači zvanične statistike	Nerealizovano Uzimajući u obzir okolnosti izazvane širenjem virusa COVID-19 koje direktno utiču na statističke aktivnosti koje sprovodi, kao i ograničenih ljudskih kapaciteta, Uprava za statistiku nije realizovala edukativne programe za glavne korisnike.	2021.	2022.	IV kvartal 2022.	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	Kroz IPA 2019 planiran je projekat Komunikacija, u kojoj su definisane glavne aktivnosti koje se odnose na bolju saradnju sa korisnicima, kao i organizovanje edukativnih seminara.
Organizovanje konsultativnih seminara	Broj organizovanih konsultativnih seminara sa medijima, kao glavnim partnerom u procesu diseminacije rezultata zvanične statistike	Proizvođači zvanične statistike	Nerealizovano Uzimajući u obzir okolnosti izazvane širenjem virusa COVID-19 koje direktno utiču na statističke aktivnosti koje sprovodi, kao i ograničenih ljudskih kapaciteta, Uprava za statistiku nije realizovala konsultativne sastanke.	2021.	2022.	IV kvartal 2022.	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	Kroz IPA 2019 planiran je projekat Komunikacija, u kojoj su definisane glavne aktivnosti koje se odnose na bolju saradnju sa korisnicima, kao i organizovanje edukativnih seminara.

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum za realizaciju aktivnosti	Izvor finasiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke

IV. Operativni cilj 2 - Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

Akcionni plan za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godina definiše aktivnosti za realizaciju kroz sedam operativnih ciljeva. Kroz svaki operativni cilj definisani su indikatori za praćenje istog, svaki indikator ima polaznu osnovu u 2019. godini i postignute vrijednosti na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2021. godine). Pregled sredstava za realizaciju aktivnosti Operativnog cilja 2. dat je u Tabeli 5.

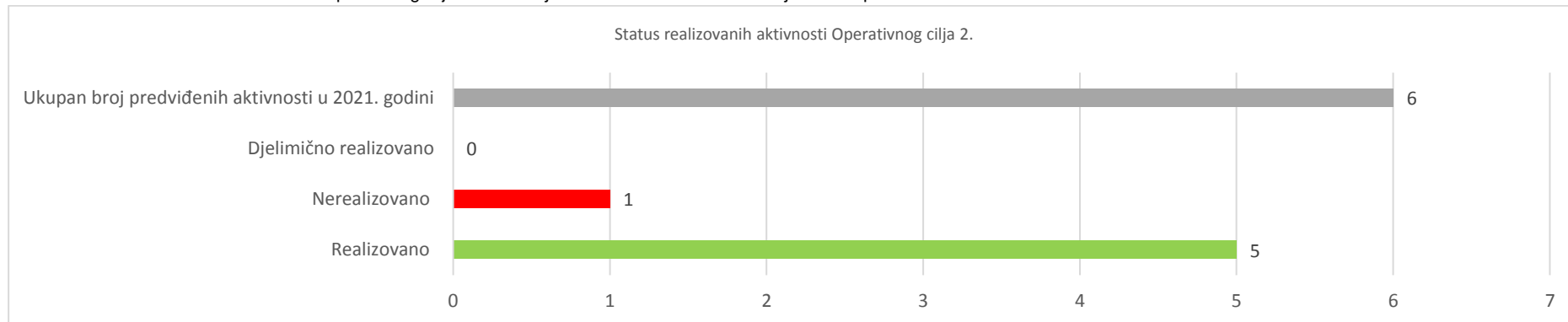
Tabela 5. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 2. Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

u EUR

Godine	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2021	12 270	1 922	119 724	2 319
UKUPNO	12 270	1 922	119 724	2 319

Izvor: Uprava za statistiku

Grafik 5. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 2. Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u realizaciji Operativnog cilja 2 - Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima su:

Uvažavajući nivo digitalizacije društva, kao i “*revoluciju podataka*“, koja je otvorila nove šanse razvoju zvanične statistike, jedan od ključnih izazova za zvaničnu statistiku ostaje dalji razvoj znanja i vještina statističara kao stručnog i profesionalnog kadra, kao i stvaranje nove generacije statističara, kao „*naučnika koji rade sa podacima*“, od kojih će se očekivati duboko poznavanje novih teorija i metoda kojima se obrađuju „*veliki podaci*“.

Tabela 6. Stepen dostignutosti indikatora učinka za Operativni cilj 2. Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost		Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Broj zaposlenih koji je uspješno završio European Master of official statistics – EMOS	4	4+1	5+1		
2.	Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	31	31+1	32+0		
3.	Testiranje novih metoda statističke proizvodnje kroz probna statistička istraživanja	0	0	0		

Izvor: Uprava za statistiku

Kao primjer dobre prakse ističemo razvoj generacije statističara “*naučnika koji rade sa podacima*” od kojih će se očekivati poznavanje novih teorija i metoda kojima se obrađuju “veliki podaci”. U tom pravcu jedan zaposleni Uprave za statistiku je u februaru 2021. godine uspješno završio Magistarski evropski program zvanične statistike (eng. European Master in Official Statistics – EMOS). U toku je proces za još tri zaposlena.

Takođe, u okviru saradnje sa Univerzitetom Donja Gorica, nastavljene su aktivnosti edukacije studenata na predmetu ***Makroekonomija II***, u vidu gostujućih predavanja (26. marta 2021. godine) zaposlenih Uprave za statistiku. Studentima je prezentovan statistički sistem Crne Gore, sistem nacionalnih računa i sve njegove karakteristike važne za makroekonomske modele koji čine važan dio predavanja na ovom predmetu. Kroz teorijske i praktične primjere, studentima je prezentovan rad Uprave za statistiku u ovoj oblasti i kroz interaktivnu diskusiju razmijenjena su istraživačka iskustva sa studentima.

Takođe, kao primjer prakse ukazujemo na kontinuiranu realizaciju programa stažiranja u saradnji sa EUROSTAT-om i nacionalnim statističkim institutima EU.

Izazovi u realizaciji su ograničenja nastala zbog pandemije COVID-19 tako da su sva planirana stažiranja u okviru 2021. godine pomjerena za 2022. godinu.

U cilju realizacije Operativni cilj 2 - Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima ukazujemo na aktivnosti koje doprinose realizaciji cilja:

- **Održavanje edukativnih radionica za upravljanje statističkim procesima, shodno Kodeksu prakse evropske statistike, sa posebnim akcentom na modernizaciji procesa i upravljanje kvalitetom**

Posvećenost kvalitetu je jedan od principa Kodeksa prakse evropske statistike u kojem se navodi da su „*Statistički organi posvećeni kvalitetu i sistematski i redovno identifikuju prednosti i nedostatke kako bi kontinuirano poboljšavali kvalitet procesa i proizvoda*“. U skladu sa Kodeksom prakse evropske statistike, Uprava za statistiku je u toku 2021. godine radila na unapređenju statističkih proizvoda i procesa. U cilju implementacije Generičkog modela statističkih poslovnih procesa (GSBPM) zaposlenima u Upravi za statistiku, održane su edukativne radionice u periodu od decembra 2020. do marta 2021. godine (28. i 29. decembra 2020. godine; 15. februara 2021. godine i 2. i 3. mart 2021. godine). Tokom 2021. godine devet službenika Uprave za statistiku je pohađalo neku od obuka/edukativnih seminara u organizaciji Uprave za kadrove.

- **Redovna uključenost proizvođača zvanične statistike u radnim grupama koje se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem «Big Data» Konferencija o novim tehnikama i tehnologijama u zvaničnoj statistici Big Data alati za IT stručnjake kao podrška statističarima**

U 2021. godini održan je kurs u okviru Evropskog statističkog trening programa - ESTP pod nazivom: 'Webinar on Introduction to Big data on official statistics'. Praćenje i uključenost zaposlenih Uprave za statistiku na kurseve i sastanke ove teme pospješuje razvoj i uvođenje inovacija na polju IT podrške.

- **Testiranje novih izvora podataka i metoda kroz probna statistička istraživanja**

U Godišnjem planu zvanične statistike za 2021. godinu na nivou statističkog sistema uvedno je 26 probnih statističkih aktivnosti. U nadležnosti Uprave za statistiku je 21 probna statistička aktivnost, dvije (2) u nadležnosti Centralne banke Crne Gore (Istraživanje o međunarodnim transakcijama povezanim sa građevinskim uslugama – probno i Istraživanje o trgovinskim kreditima i avansima – probno), dvije (2) u nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja (Analiza statistike državnih finansija – probno i Statistika državnih finansija u skladu sa ESA2010 – probno) u zajedničkoj nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja i Uprave za statistiku je (1) statistička aktivnost Izvještaj o prekomjernom deficitu i dugu – probno.

U Tabeli 6. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 2. tokom 2021. godine.

Tabela 6. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 2.

OPERATIVNI CILJ 2: Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima			
Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Broj zaposlenih koji je uspješno završio European Master of official statistics – EMOS	4	5	6
Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	31	33	35

Testiranje novih metoda statističke proizvodnje kroz probna statistička istraživanja			0			0		1		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Aktivnosti na prijemu novozaposlenih u skladu sa zakonskim odredbama	Povećani broj novozaposlenih u Upravi za statistiku	Uprava za statistiku	Realizovano U skladu sa kadrovskim planom pokrenut postupak za raspisivanje javnog oglasa za dva službenika	IV kvartal 2021-	I kvartal 2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti u 2021. godini	-	-

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Komentar
Promocija i podrška studentima Evropskog magistarskog programa zvanične statistike - EMOS kroz saradnju sa akademskom zajednicom, učešćem u edukativnom programu zaposlenih iz Uprave za statistiku	Broj održanih predavanja na Univerzitetu	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Jedan zaposleni Uprave za statistiku je uspješno završio Magistarski evropski program zvanične statistike. Održano jedno predavanje na Univerzitetu u oblasti makroekonomske statistike	2021.	2022.	-	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-
Održavanje edukativnih radionica za upravljanje statističkim procesima shodno Kodeksu prakse evropske statistike, sa posebnim akcentom na modernizaciji procesa i upravljanje kvalitetom	Broj održanih edukativnih radionica za upravljanje statističkim procesima shodno Kodeksu prakse evropske statistike	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Tokom 2021. godine 251 predstavnik statističkog sistema Crne Gore učestvovao je na online seminarima, kursevima i sastancima u organizaciji EUROSTAT-a, GOPA, ICON instituta, UNECE, Energy Community, FAO, itd.	2021.	2022.	-	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	12.270€ / 119.724€	1.922€ / 2.319€	Nije bilo troškova jer su se usled posledica COVID-19 pandemije svi zvanični sastanci i radionice održavali on line

			Posebno su u okviru projekta "Quality managment" držane tri edukativne radionice u Upravi za statistiku, a 7 sa ekspertom u periodu od decembra 2020 do marta 2021. godine							
Omogućiti višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	Proizvođači zvanične statistike	Nerealizovano Usljed posledica i ograničenja nastalih zbog pandemije COVID-19 sva planirana stažiranja u okviru 2021. godine su pomjerena za 2022. godinu	2021.	2022.	-	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	Usljed posledica i ograničenja nastalih zbog COVID-19 pandemije sva planirana stažiranja u okviru 2021. godine su pomjerena za 2022. godinu

Redovna uključenost proizvođača zvanične statistike u radnim grupama koje se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem «Big Data» 1.Konferencija o novim tehnikama i tehnologijama u zvaničnoj statistici 2.Big Data alati za IT stručnjake kao podrška statističarima	Edukovani zaposleni u statističkom sistemu koji se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem «Big Data»	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Održan edukativni trening u okviru Evropskog statističkog trening programa - ESTP <i>'Webinar on Introduction to Big data on official statistics.</i>	2021.	2022.	-	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-
Testiranje novih izvora podataka i metoda kroz probna statistička istraživanja	Sprovedena probna istraživanja koja koriste nove izvore i metode u statističkoj proizvodnji	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Tokom 2021. godine u Godišnjem planu zvanične statistike na nivou statističkog sistema uvedeno je 26 probnih istraživanja	2021.	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-

Izvor: Uprava za statistiku

V. Operativni cilj 3: - Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

Proizvodnja zvanične statistike u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama koji regulišu oblast zvanične statistike, osnovni je cilj Uprave za statistiku. Stoga i u narednom periodu, Uprava za statistiku, će nastaviti da učestvuje u radu međunarodnih statističkih tijela/organizacija, u cilju kreiranja zajedničkih pretpostavki za potpunu implementaciju međunarodnih metodologija sa jedne strane i da mijenja proces proizvodnje zvanične statistike u skladu sa novim statističkim standardima međunarodnih organizacija, čiji je Crna Gora član sa druge strane. Pregled sredstava za realizaciju aktivnosti Operativnog cilja 3. dat je u Tabeli 7.

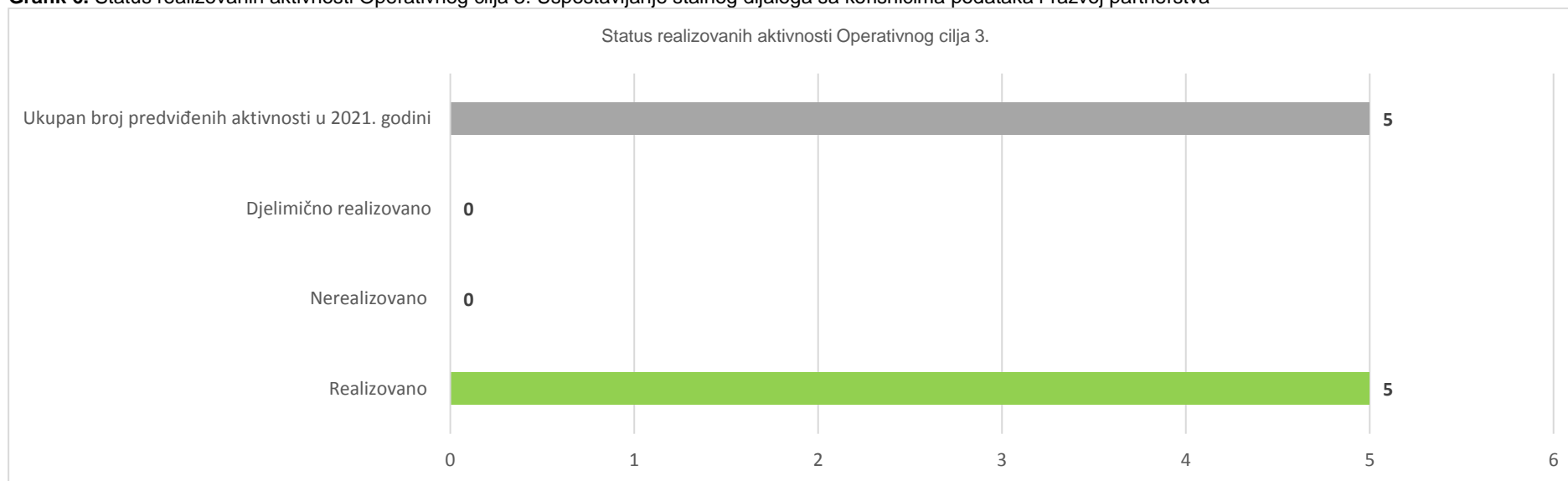
Tabela 7. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 3.

u EUR

	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2021	4 447 840	1 338 591	201 675	208 565
UKUPNO	4 447 840	1 338 591	201 675	208 565

*Donacije se realizuju do nivoa izvršenja i dozvoljeno je da njihova realizacija bude veće od planiranih potencijalnih donatorskih sredstava

Grafik 6. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 3. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u relizaciji Operativnog cilja 3: Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama su:

U cilju povećanja nivoa spremnosti Crne Gore za članstvo u oblasti statistike Programom zvanične statistike za period 2019 - 2023. godina, Uprava za statistiku radi na razvoju statistike nacionalnih računa kroz definisanje metoda i izvora u cilju uspostavljanja sistema redovne proizvodnje i transmisije tabela, koje su zahtijevane od strane EUROSTAT-a kroz prvo mjerilo za zatvaranje Pregovaračkog poglavlja 18 – Statistika.

Tabela 8. Stepen dostignutosti indikatora učinka za Operativni cilj 3. Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019 - 2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Ispunjenje aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18 - Statistika	40%	60%		
2.	Broj proizvedenih indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region	61% EU-SDG indikatora	67% EU-SDG indikatora		
3.	Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a	57% UN-SDG indikatora	60% UN-SDG indikatora		
4.	Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio-demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e-GDDS)	Dostupno 13 od ukupno 15 kategorija podataka	Dostupno je 15 indikatora, CBCG je objavila indikator finansijske stabilnosti		

Izvor: Uprava za statistiku

Kao primjer dobre prakse ističemo izradu *Programa zvanične statistike za period 2019 - 2023. godina* ("Sl. listu Crne Gore", br. 7/19) kojim su definisane razvojne aktivnosti Uprave za statistiku za dio statistike nacionalnih računa čija izrada je u njenoj nadležnosti kroz probna istraživanja:

- Formiranje integrisanog sistema za kompilaciju tabela ponude i upotrebe: probna istraživanja su planirana za period 2019 - 2023.god. uzimajući u obzir kompleksnost obračuna, obimnost podataka potrebnih za razvoj navedenog sistema, kao i neophodnost ekspertske podrške koja je obezbijeđena kroz IPA MB projekte u određenoj mjeri;
- Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda po prihodnoj metodi: planirana realizacija probnog istraživanja za 2023. godinu;
- Formiranje okvira i elemenata potrebnih za izradu nefinansijskih sektorskih računa: probna istraživanja su planirana za period 2019 - 2023. godinu, a realizacija ovog istraživanja je podržana Sporazumom o saradnji u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika. Rad na ovoj aktivnosti se oslanja na međuinstitucionalnu saradnju i povezanost Uprave za

statistiku i Ministarstva finansija i socijalnog staranja, a usmjerena je na ispunjavanje prvog mjerila za zatvaranje Pregovaračkog poglavlja 18 - Statistika;

- Formiranje elemenata potrebnih za obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda po proizvodnoj metodi: planirana realizacija probnog istraživanja u 2021, 2022 i 2023. godini.

Osnovni cilj statistike nacionalnih računa je izrada indikatora kojima se mjere rezultati aktivnosti ekonomije jedne zemlje, a koji se koriste za makroekonomske analize, kao i realno planiranje i uspješno realizovanje ekonomske politike. Tokom 2021. godine nastavljene su aktivnosti sa ciljem dalje harmonizacije statistike nacionalnih računa Crne Gore sa standardima Evropske unije i ispunjavanja zahtjeva koji su definisani, završnim mjerilima za zatvaranje Poglavlja 18 – Statistika. Aktivnosti koje se tiču implementacije ESA 2010 metodologije u statistici državnih finansija su nastavljene shodno evropskim standardima kvaliteta u proizvodnji zvaničnih statističkih podataka, te u skladu s tim su izvršene određene organizacione aktivnosti za transfer nadležnosti statistike državnih finansija (GFS/EDP statistike), s trenutno nadležnog Ministarstva finansija i socijalnog staranja na Upravu za statistiku. Inicirana je izmjena zakonskih odredbi i drugih institucionalnih pretpostavki, uz adekvatnu izgradnju administrativnih kapaciteta Uprave za statistiku.

- Postignut je veći nivo metodološke usklađenosti svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore sa pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike, a koja dalje služe kao input za obračun makroekonomskih podataka u skladu sa ESA metodologijom.
- Svi raspoloživi podaci dostavljeni su u propisanim vremenskim rokovima, u skladu sa Programom transmisije i putem EDAMIS portala za prenos podataka EUROSTAT-u.
- Ostvarena bilateralna saradnja sa zemljama članicama u procesu daljeg usaglašavanja zvanične statistike sa EU standardima.
- Nastavljena saradnja sa međunarodnim institucijama u pravcu modernizacije statističkog sistema, obezbjeđivanjem neophodnih IT transformacija koje će unaprijediti blagovremenost, dostupnost i kvalitet statističkih podataka.

➤ **Broj proizvedenih indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region**

U nadležnosti Uprave za statistiku su 72 ili 67% EU-SDG indikatora od 107 traženih EU-SDG indikatora, dok je u nadležnosti ostalih institucija na nivou Crne Gore 35 EU-SDG indikatora. Realizacijom statističkih istraživanja Uprava za statistiku je učinila dostupnim 58 EU-SDG ili 80% indikatora u okviru svoje nadležnosti. Uprava za statistiku dostavlja zvanične statističke podatke EK - EUROSTAT-u u cilju proizvodnje indikatora na evropskom nivou i dostupni su na zvaničnoj web stranici EUROSTAT-a <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

Shodno obavezama defisanim *Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine* – (NSOR) u nadležnosti Uprave za statistiku ostvarena je dostupnost rezultata zvanične statistike na nivou od 60%.

➤ **Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a**

U 2021. godini realizovano je 200 ili 95% statističkih istraživanja definisanih Godišnjim planom zvanične statistike za 2021. godinu;

- **Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio - demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e-GDDS)**

Postignuta je veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i sociodemografskih podataka Crne Gore, shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda - MMF sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e-GDDS). Dostupno je 15 indikatora iz preporučene serije na zvaničnoj web stranici Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka <https://dsbb.imf.org/eqdds/country/MNE/category>. U toku 2021. godine Centralna banka Crne Gore je objavila indikator finansijske stabilnosti čime je unaprijeđen prikaz dopunske serije e-GDDS indikatora.

- **Veće učešće Uprave za statistiku kroz članstvo u međunarodnim radnim grupama, upravljačkim tijelima, međunarodnim asocijacijama**

Uprava za statistiku je član sledećih međunarodnih radnih tijela: Radna grupa za Modernizaciju statističkih sistema i Upravljačkog tijela za SDG na nivou UN-a. Kroz učešće u ova dva međunarodna UN tjela Uprava za statistiku ima mogućnost da učestvuje u kreiranju novih i inovativnih rješenja za unapređenje cjelokupnog sistema zvanične statistike, a prateći preporuke međunarodne zajednice.

U Tabeli 8. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 3. tokom 2021. godine.

Tabela 8. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 3.

OPERATIVNI CILJ 3:

Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Ispunjenje aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18 - Statistika	40%	70%	90%
Broj proizvedenih indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region	61%	65%	68%
Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a	57%	60%	63%
Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio-demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e-GDDS)	Preporučena serija: dostupno 13 od ukupno 15 kategorija podataka Dopunska serija: dostupno 5 od ukupno 6 kategorija podataka Demografski indikatori: dostupna 1 od ukupno 1 kategorije podataka	Preporučena serija: dostupno 15 kategorija podataka	Unaprijeđena periodičnost i pravovremenost diseminacije kategorija podataka iz preporučene serije

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Koordinacija aktivnosti sa nadležnim institucijama u cilju ispunjenja završnih mjerila Poglavlja 18 – Statistika, a shodno potpisanom Sporazumu o saradnji u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika (br. 01-1488 od 25.04.2016. godine)	Povećanje nivoa spremnosti Crne Gore za članstvo u oblasti statistike kroz Izveštaje o napretku Evropske komisije za Pregovarač o poglavlje 18 – Statistika. Povećana proizvodnja inputa za popunjavanje konkretnih varijabli u okviru tabela definisanih prvim mjerilom za zatvaranje Poglavlja 18 - Statistika	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Postignut je veći nivo metodološke usklađenosti svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore sa pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike, a koja dalje služe kao input za obračun makroekonomskih podataka u skladu sa ESA metodologijom.	2021.	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Veća dostupnost indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region	Kontinuirana statistička proizvodnja i realizacija statističkih istraživanja	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Realizacijom statističkih istraživanja ostvarena je dostupnost rezultata zvanične statistike za 58 SDG indikatora ili 80% indikatora na evropskom nivou u okviru nadležnosti Uprave za statistiku. SDG indikatori dostupni na zvaničnoj web stranici EUROSTAT-a https://ec.europa.eu/eurostat/data/database Dostupnost raspoloživih rezultata zvanične statistike u nadležnosti Uprave za statistiku je na nivou od 60% shodno NSOR.	2021. godine	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-
Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a i	Proizvodnja rezultata zvanične statistike	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano U 2021. godini realizovano je 200 ili 95% statističkih istraživanja definisanih Godišnjim planom zvanične statistike za 2021. godinu	2021. godine	2022.	-	Budžet	2021: 4 447 840€	2021: 1 338 591€	-

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
njihovo metodološko usklađivanje sa relevantnim metodološkim okvirima i konceptima kvaliteta							Potencijalna donatorska podrška	2021: 201 675€	2021: 208 565€	
Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i sociodemografskih podataka Crne Gore, shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e-GDDS)	Proizvodnja rezultata zvanične statistike	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Postignuta je veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i sociodemografskih podataka Crne Gore, shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda - MMF sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e-GDDS). Dostupno je 15 indikatora iz preporučene serije na zvaničnoj web stranici Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka https://dsbb.imf.org/egdds/country/MNE/category U toku 2021. godine Centralna banka Crne Gore je objavila indikator finansijske stabilnosti čime je unaprijeđen prikaz dopunske serije e-GDDS indikatora.	2021. godine	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Veće učešće Uprave za statistiku kroz članstvo u međunarodnim radnim grupama, upravljačkim tijelima, međunarodnim asocijacijama	Usaglašavanje zvanične statistike sa međunarodnim standardima	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Učešće Uprave za statistiku na radionici Modernisation of Official Statistics HLG-MOS, 15-16. Novembar 2021. kao član sledećih međunarodnih radnih tijela: Radna Grupa za Modernizaciju statističkih sistema i Upravljačkog tijela za SDG na nivou UN-a	2021.	2022.	-	Budžet Potencijal na donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-

*Donacije se realizuju do nivoa izvršenja i dozvoljeno je da njihova realizacija bude veće od planiranih potencijalnih donatorskih sredstava

VI. Operativni cilj 4 - Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

Korišćenje novih izvora podataka, zahtijeva razvijanje novih metoda u prikupljanju, obradi, analizi podataka, kako bi se garantovao kvalitet u skladu sa principima Kodeksa prakse zvanične statistike. To podrazumijeva uvođenje novih tehnika u prikupljanju podataka (CATI, CAWI, Web scraping, Web scanning itd) kroz nove investicije u IT sistem za prikupljanje, obradu, analizu i diseminaciju podataka. Pored korišćenja novih izvora podataka, posebna pažnja biće posvećena daljem korišćenju izvora podataka, koji su u posjedu organa državne uprave u proizvodnji zvanične statistike, kako bi se smanjili troškovi proizvodnje rezultata zvanične statistike i opterećenost izvještajnih jedinica.

U Tabeli 9. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 4. tokom 2021. godine

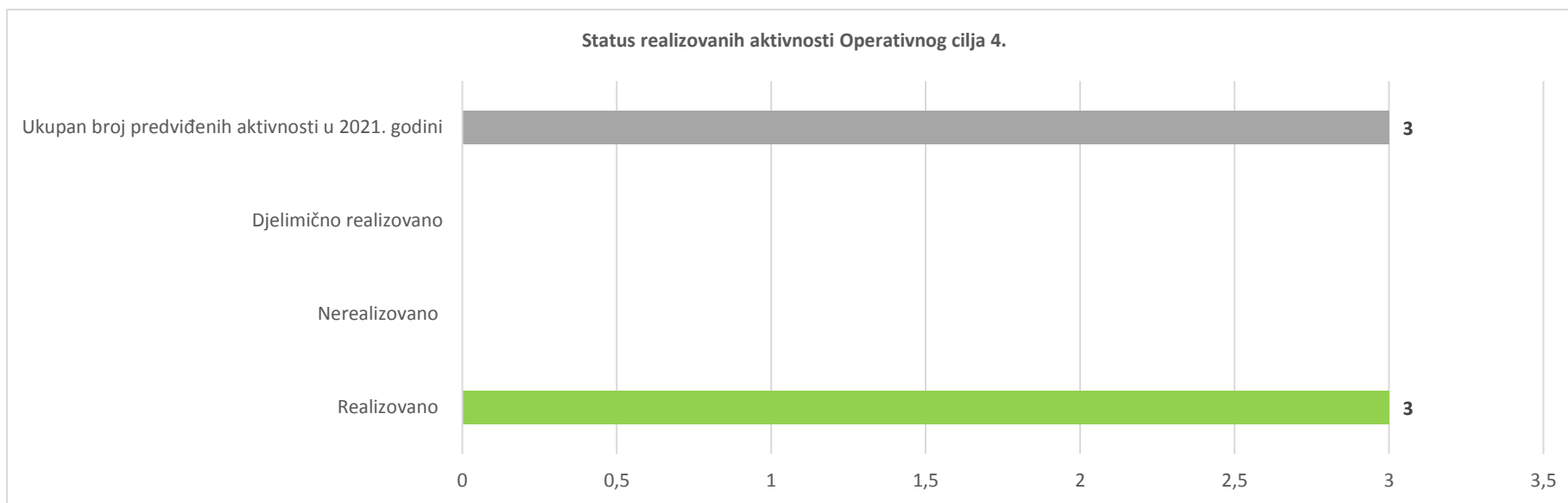
Tabela 9. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 4.

u EUR

	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2021			61 309	97 845
UKUPNO			61 309	97 845

*Donacije se realizuju do nivoa izvršenja i dozvoljeno je da njihova realizacija bude veće od planiranih potencijalnih donatorskih sredstava

Grafik 7. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 4. Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u realizaciji Operativnog cilja 4: Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

Tokom 2021. godine nastavlja se korišćenje CAPI i CAWI metode prikupljanja podataka. Za potrebe *Istraživanja o rodno zasnovanom nasilju* (Survey on gender-based violence -GBV) razvijena je aplikacija za prikupljanje podataka na terenu. Zbog usklađivanja sa regulativama Evropske unije, nadograđena su softverska rješenja za potrebe istraživanja: Anketa o radnoj snazi (ARS) i Anketa o dohotku i uslovima života (EU-SILC). U okviru projekta International Trade in Goods Statistics - ITGS realizovana je statistika spoljnotrgovinske robne razmjene za 2019. godinu prema karakteristikama preduzeća –TEC. Takođe, realizovana je priprema podataka spoljnotrgovinske robne razmjene za transmisiju u skladu sa novim formatom za slanje podataka EUROSTAT-u (Doc MET 400).

Tabela 10. Stepen dostignutosti indikatora učinka za Operativni cilj 4. Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019 - 2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Porast broja statističkih istraživanja koja koriste nove izvore podataka	0	0		
2.	Porast broja statističkih istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka	49	55		

			(37+18) ⁶		
3.	Porast broja novih metoda u prikupljanju podataka	CAWI, CAPI	CAWI, CAPI		
4.	Porast broja istraživanja kojima se testiraju novi izvori i metodi u proizvodnji zvanične statistike	1 statističko istraživanje	1 statističko istraživanje		
5.	Smanjenje opterećenosti izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%		

Izvor: Uprava za statistiku

Tokom 2021. godine razmatrane su tehničke mogućnosti za primjenu zakonskih odredbi u primjeni novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike. Definisan je Akcioni plan koji sadrži aktivnosti koje se odnose na:

- preuzimanje podataka iz administrativnog izvora preko Jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka – JISERP;
- modernizaciju procesa prikupljanja podataka;
- nastavak modernizacije informacionog sistema Uprave za statistiku u skladu sa razvojem savremenih informacionih tehnologija;
- razvoj diseminacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva;
- komunikaciju sa korisnicima u skladu sa njihovim potrebama.

U okviru projekta (saradnja Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija i UNDP-a), koji ima za cilj obezbjeđenje uslova za uspostavljanje Jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka – JISERP na nivou državnih organa, Uprava za statistiku, kao jedan od korisnika tog projekta obezbijedila je tehničke preduslove i potpisala Sporazum o saradnji za preuzimanje podataka iz administrativnih izvora preko Jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka između državnih organa i organa državne uprave. U Upravi za statistiku je obezbijeđen server na kom će se smještati web servisi, razvijeni kroz projekat Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija i UNDP-a, koji su neophodni za preuzimanje podataka preko Jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka – JISERP.

Kao primjer dobre prakse ističemo mogućnost edukacije zaposlenih u statističkom sistemu za korišćenje novih izvora podataka. U toku 2021. godine, zaposlenima Uprave za statistiku i drugim proizvođačima zvanične statistike omogućeno je učešće na 192 međunarodna sastanka kroz IPA 2017 i 2019 višekorisnički projekat, koji su uglavnom održani u online formi, zbog epidemiološke situacije uzrokovane COVID-om. Od ukupnog broja održanih sastanaka, naglašavamo da su samo četiri bila u formi fizičkog prisustva. Pored redovnih sastanaka (124) u organizaciji EUROSTAT-a i međunarodnih organizacija, zaposleni su učestvovali na obukama (36), radionicama (30) i studijskim posjetama (2), u cilju

⁶ Informaciju čini zbir statističkih istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka i kombinovani metod u statističkoj proizvodnji

unapređenja znanja i vještina koje prate moderne tokove u oblasti statistike. IPA projektom pokrivene su teme iz svih domena zvanične statistike.

Takođe, kao primjer dobre prakse u dostizanju realizacije operativnog cilja, ističemo, sprovođenje probnih istraživanja u cilju ocjene metodologije ili kvaliteta izvora podataka koje treba prikupiti statističkim istraživanjima. Na nivou statističkog sistema Crne Gore uvedeno je 26 probnih statističkih aktivnosti, koje se uvode u slučajevima kad je potrebno izvršiti ocjenu metodologije ili kvaliteta izvora podataka koje treba prikupiti statističkim istraživanjem. U nadležnosti Uprave za statistiku je 21 probna statistička aktivnost, dvije (2) u nadležnosti Centralne banke Crne Gore (Istraživanje o međunarodnim transakcijama povezanim sa građevinskim uslugama – probno i Istraživanje o trgovinskim kreditima i avansima – probno), dvije (2) u nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja (Analiza statistike državnih finansija – probno i Statistika državnih finansija u skladu sa ESA2010 – probno) u zajedničkoj nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja i Uprave za statistiku je (1) statistička aktivnost Izvještaj o prekomjernom deficitu i dugu – probno.

U Tabeli 10. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 4. tokom 2021. godine

Tabela 10. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 4.

OPERATIVNI CILJ 4. Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike			
Indikator učinka	Početa vrijednost	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Porast broja statističkih istraživanja koja koriste nove izvore podataka	0	0	1
Porast broja statističkih istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka	49	51	53

Porast broja novih metoda u prikupljanju podataka	CAWI, CAPI	CAWI, CAPI	CAWI, CAPI
Porast broja istraživanja kojima se testiraju novi izvori i metodi u proizvodnji zvanične statistike	1 statističko istraživanje	2 statistička istraživanja	3 statistička istraživanja
Smanjenje opterećenosti izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 85% Umjerena opterećenost 10% Visoka opterećenost 5%

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Omogućiti edukaciju zaposlenih u statističkom sistemu za korišćenje novih izvora podataka u oblasti primjene „Big Data“	Edukacija zaposlenih u statističkom sistemu u okviru ESS i drugih statističkih organizacija i institucija o korišćenju novih izvora podataka	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Prisustvo zaposlenih u statističkom sistemu u okvirima ESS definisanih MC listom za 2021. za zemlje kandidate	2021. godina	2022.	-	Budžet / Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	Nije bilo troškova jer su se usled posledica COVID-19 pandemije svi zvanični sastanci i radionice održavali on line	-

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Sprovođenje probnih istraživanja u cilju ocjene metodologije ili kvaliteta izvora podataka koje treba prikupiti statističkim istraživanjima	Primjena administrativnih izvora podataka u statističke svrhe	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Tokom izvještajnog perioda analizirane su administrativne baze podataka, administrativnih izvora u cilju primjene u statističke svrhe	2021. godina	2022.	-	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-
Sprovođenje probnih istraživanja i pilot projekata u cilju ispitivanja primjene novih metoda i izvora u statističkoj proizvodnji	Ispitivanje mogućnosti u primjeni novih metoda u statističkoj proizvodnji	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Tokom 2021. godine u Godišnjem planu zvanične statistike ukupno je uvedeno 26 probnih istraživanja.	2021. godina	2022.	-	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	61 309€	97 845€	-

*Donacije se realizuju do nivoa izvršenja i dozvoljeno je da njihova realizacija bude veće od planiranih potencijalnih donatorskih sredstava

VII. Operativni cilj 5 - Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

Visok kvalitet rezultata zvanične statistike i usluga će i u narednom periodu ostati ključna aktivnost zvanične statistike Crne Gore. Nastaviće se proces unaprjeđenja kvaliteta u svim statističkim aktivnostima, ne samo u procesu proizvodnje zvanične statistike, već i u upravljanju procesima. Mehanizmi osiguranja kvaliteta zasnivaće se na definisanim standardima kvaliteta kroz primjenu i implementaciju modela upravljanja kvaliteta

Total Quality management (TQM) i Generičkog modela statističkog poslovnog procesa (GSBPM). Primjena standarda osigurat će jasnu komunikaciju, dobru koordinaciju i saradnju u sistemu, tako da su sve komponente interoperabilne.

Pregled sredstava za realizaciju aktivnosti Operativnog cilja 5. dat je u Tabeli 11.

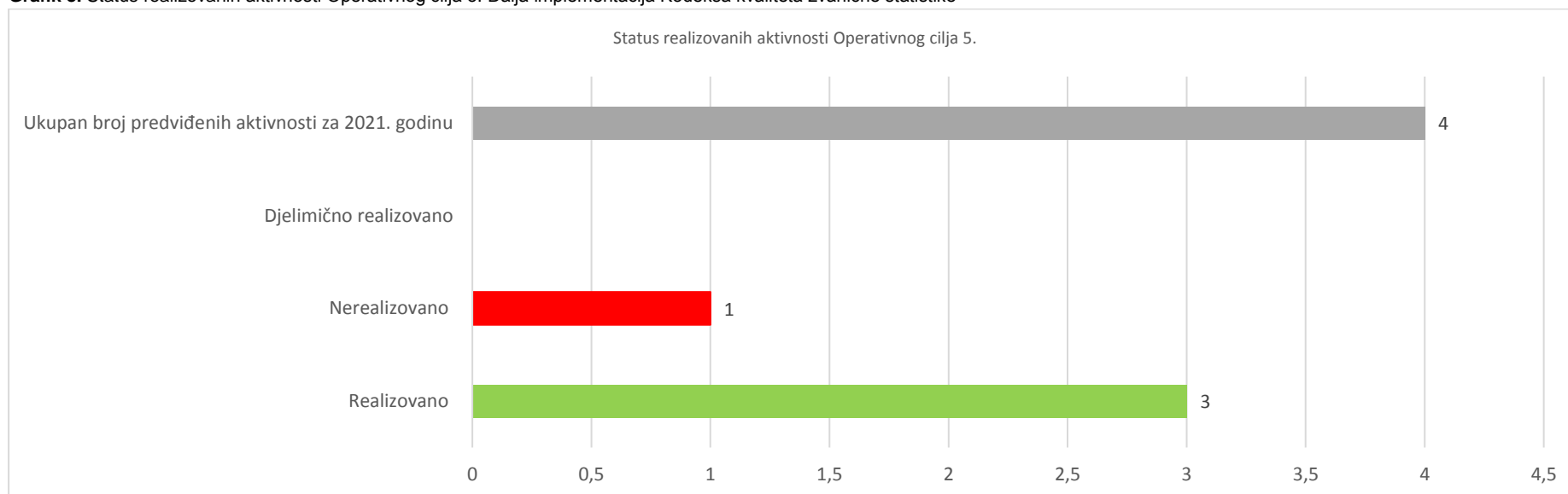
Tabela 11. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 5.

u EUR

	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2021			10 001	10 000
UKUPNO				

Izvor: Uprava za statistiku

Grafik 8. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 5. Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u relizaciji Operativnog cilja 5: Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

Izveštaj o procjeni usklađenosti sa Kodeksom prakse i ulozi nacionalne statističke institucije kao koordinatora⁷ ukazao je da Uprava za statistiku generalno usklađena sa Kodeksom prakse evropske statistike. Izveštaj sadrži preporuke sa ciljem da podstaknu dalju usklađenost sa Kodeksom prakse Evropske statistike.

Kao primjer dobre prakse ističemo definisanje Akcionog plana za realizaciju preporuka definisanih Izveštajem o procjeni usklađenosti sa Kodeksom prakse i ulozi nacionalne statističke institucije kao koordinatora, čija realizacija se prati na godišnjem nivou.

Tokom 2021. godine dostignut je visok nivo kvaliteta u skladu sa principima Kodeksa prakse evropske statistike, a ujedno realizovanje svih preporuka misije procjene sa rokom 2021. godina.

Tabela 12. Stepen dostignutosti indikatora učinka za Operativni cilj 5. Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost		Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Stalni procentualni rast implementiranih aktivnosti u skladu sa evaluacionim standardima definisanim principima Kodeksa prakse evropske statistike, predloženih u redovnim izvještajima sa misije procjene	10%		40%		
2.	Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom kvaliteta Uprave za statistiku, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema	80%	85%	87%		

Posvećenost kvalitetu je jedan od principa Kodeksa prakse evropske statistike u kojem se navodi da su „Statistički organi posvećeni kvalitetu i sistematski i redovno identifikuju prednosti i nedostatke kako bi kontinuirano poboljšavali kvalitet procesa i proizvoda“.

Kao primjer dobre prakse ističemo posvećenost zaposlenih u implementaciji elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom kvaliteta Uprave za statistiku, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema. U skladu sa tim, Uprava za statistiku je u toku 2021. godine radila na unapređenju statističkih proizvoda i procesa i realizovala sledeće aktivnosti:

➤ **Uvođenje sistema samoprocjene statističkog procesa proizvodnje**

⁷ Izveštaj o procjeni usklađenosti sa Kodeksom prakse i ulozi nacionalne statističke institucije kao koordinatora
<https://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2018/Peer%20Review%20Report%20of%20Montenegro%202018%20MNE.pdf>

Proizvodnja rezultata zvanične statistike je sveobuhvatan proces statističkih aktivnosti (prikupljanje, obrada, korišćenje, skladištenje, analiza i diseminacija), a procjena kvaliteta je važan element svakog sistema upravljanja kvalitetom u statističkom sistemu.

Svrha ocjene kvaliteta rezultata zvanične statistike je unapređenje nivoa usklađenosti sa standardima kvaliteta u oblasti zvanične statistike na međunarodnom i evropskom nivou, osnovnim principima UN, principima Kodeksa prakse evropske statistike i principima kvaliteta statističkog sistema Crne Gore.

Procjenjivanje kvaliteta u statističkom sistemu Crne Gore omogućava identifikaciju principa i primjenu modela kvaliteta u statističkoj proizvodnji. Implementacija kvaliteta zahtjeva, punu posvećenost zaposlenih, redovno praćenje i procjenu kvaliteta rezultata zvanične statistike.

Uprava za statistiku je odlučila da uvede samoprocjenu kvaliteta statističke proizvodnje koja se zasniva na Generičkom modelu statističkog poslovnog procesa – GSBPM i principima Kodeksa prakse evropske statistike. Pripremljen je *Upitnik za samoprocjenu kvaliteta statističke proizvodnje u statističkom sistemu Crne Gore* uz prateću dokumentaciju sistematizovanu u *Priručniku za organizaciju samoprocjene kvaliteta u statističkom sistemu Crne Gore*. Upitnik je testiran na dva statistička istraživanja: *Saobraćaj putnika i robe na aerodromima po parovima aerodroma* i *Anketa o radnoj snazi*.

Na osnovu Godišnjeg Programa i plana za samoprocjenu, planirana je samoprocjena statističkih istraživanja i za naredni period.

➤ **Povećan broj izvještaja o kvalitetu za korisnike na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku**

U skladu sa *Priručnikom evropskog statističkog sistema za izvještaje o kvalitetu i metapodatke*, izvršena su unapređenja u pripremi Izvještaja o kvalitetu za korisnike i proizvođače, koji se u Upravi za statistiku pripremaju od 2016. godine. Povećan je broj objavljenih *Izvještaja o kvalitetu* za korisnike na zvaničnoj web stranici Uprave (ukupno 164). Izveštaji o kvalitetu su objavljeni za 2016, 2017, 2018 i 2019. godinu, uključujući izvještaje o kvalitetu za druge proizvođače.

➤ **Uspostavljanje Generičkog modela statističkih poslovnih procesa (GSBPM)**

Na osnovu međunarodnih standarda, preporuka i najbolje prakse, Uprava za statistiku je usvojila model Ukupnim upravljanjem kvalitetom (eng. Total quality management - TQM) , koji predstavlja zajednički okvir za kvalitet Evropskog statističkog sistema - ESS.

Model je definisan kroz pet elemenata, od kojih se jedan odnosi na „*Kvalitet statističkih procesa i proizvoda*“. Ovaj element se odnosi na standardizaciju statističkih procesa i stoga je Uprava za statistiku odlučila da implementira Generički model statističkih poslovnih procesa - GSBPM.

Generički model statističkih poslovnih procesa - GSBPM je standardni pregled statističkih poslovnih procesa koji identifikuje aktivnosti, odgovornosti, resurse, dokumentuje statističke procese na standardizovan način. Koristeći model, razvija se sistem praćenja, dokumentovanja i kontrole svih faza u proizvodnji rezultata zvanične statistike. Generički model statističkih poslovnih procesa - GSBPM je usvojen kao referentni model, započet 2019. godine i njegova implementacija je nastavljena. Izvršena je analiza stanja iz prethodnog perioda i sistematizovana u *Izvještaju o implementaciji GSBPM modela u Upravi za statistiku*. Tokom 2021. godine definisano je *Uputstvo za primjenu GSBPM-a modela*

na osnovu kojeg je formiran radni tim za uvođenje GSBPM modela, realizovana edukacija zaposlenih za implementaciju GSBPM modela i razvijena *nacionalna matrica* za identifikovanje primjene faza GSBPM modela kvaliteta u statističkim procesima.

Jedan od ključnih rizika identifikovan od strane EK – EUROSTAT-a, evidentiran i u Izvještajima o napretku Crne Gore je nedostatak poslovnog prostora (rizici neadekvatnog poslovnog prostora koji utiču na dalji proces statističke proizvodnje i potpunu implementaciju Kodeksa prakse Evropske statistike).

U Tabeli 12. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 5. tokom 2021. godine

Tabela 12. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 5.

OPERATIVNI CILJ 5. Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike			
Indikator učinka	Početa vrijednost	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Stalni procentualni rast implementiranih aktivnosti u skladu sa evaluacionim standardima definisanim principima Kodeksa prakse evropske statistike, predloženih u redovnim izvještajima sa misije procjene	10%	40%	100%
Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom kvaliteta Uprave za statistiku, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema	80%	100%	100%

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Testiranje Upitnika za samoprocjenu	Realizovano testiranje Upitnika za samoprocjenu kvaliteta statističke proizvodnje u statističkom sistemu Crne Gore	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Upitnik za samoprocjenu kvaliteta statističke proizvodnje u statističkom sistemu Crne Gore na dva statistička istraživanja: <i>Saobraćaj putnika i robe na aerodromima po parovima aerodroma i Anketa o radnoj snazi.</i>	2021.	2022.	-	Podencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Realizovan kroz projekat IPA 2017 6.1 "Quality managment"
Definisanje Akcionog plana i pratećih procedura u cilju implementacije GSBPM modela u skladu sa projektom IPA 2017 6.1 Quality managment	Implementacija aktivnosti definisanih Akcionim planom	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano Izrađen Akcioni plan i prateća strateška i implementaciona dokumenta u cilju implementacije GSBPM modela u skladu sa projektom IPA 2017 6.1 "Quality management"	2021.	2022.	-	Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Realizovan kroz projekat IPA 2017 6.1 "Quality managment"

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Implementacija elementa Upravljanja ukupnim kvalitetom definisanih Strategijom upravljanja kvalitetom, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema u skladu sa projektom IPA 2015 6.1 Quality management: 1. Stroga posvećenost korisnicima i ostalim zainteresovanim stranama 2. Profesionalna orijentacija zaposlenih 3. Kvalitetni statistički procesi i proizvodi	Implementacija aktivnosti definisanih Strategijom upravljanja kvalitetom	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano 1. Definisana strateška dokumenta; 2. Pripremljen Priručnik za uvođenje samoprocjene statističke proizvodnje; 3. Testiran Upitnik za samoprocjenu statističke proizvodnje; 4. Izvršena revizija Vodiča za izvještaj o kvalitetu za korisnike u skladu sa preporukama ESS; 5. Definisana matrica GSBPM modela u excel fajlu.	2021.	2022.	-	Potencijalna donatorska podrška	10 001€	10 000€	Realizovan kroz projekat IPA 2017 6.1 "Quality management"

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Implementacija aktivnosti definisanih u „ <i>Funkcionalnoj analizi za potrebe nabavke poslovnog prostora za poslovanje</i> “ koja je dostavljena Ministarstvu finansija i socijalnog staranja 30.01. 2018. godine	Riješen problem poslovnog prostora Uprave za statistiku u cilju potpune implementacije Kodeksa kvaliteta EU statistike i Opšte regulative o zaštiti podataka o личности (General data Protection Regulation – GDPR	Ministarstvo finansija i socijalnog staranja	Nerealizovano Naknadne informacije o daljem razvoju aktivnosti dobićemo od Uprave za imovinu.	II kvartal 2019. godine	2022.	IV kvartal 2022	Budžet	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Ovim će biti realizovana dugogodišnja preporuka Evropske Komisije, a ujedno i najvažniji preduslov daljeg napretka u procesu evropskih integracija

Izvor: Uprava za statistiku

VIII. Operativni cilj 6 - Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

Razvoj zvanične statistike korišćenjem novih metoda prikupljanja podataka, kao i korišćenjem novih izvora podataka (administrativnih ili drugih izvora), biće ujedno i osnova za razvoj integrisanog sistema proizvodnje zvanične statistike. Sa sadašnjeg sistema koji je domenski orjentisan (za svako pojedinačno istraživanje, razvija se poseban sistem za prikupljanje, obradu i objavljivanje podataka) i jednim dijelom je integrisan, u narednom periodu planira se razviti jedan integrisani sistem koji će se organizovati u odnosu na statističke procese.

Integrisani IT sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike, dalje će se razvijati na Generičkom modelu statističkog poslovnog procesa (GSBPM). Uspostavljanjem ovako definisanog integrisanog IT sistema, unaprijediće se pravovremenost i relevantnost zvanične statistike, efikasnost i produktivnost Uprave za statistiku, smanjiti opterećenost ispitanika integracijom podataka iz administrativnih izvora podataka i razmjenom statističkih podataka između domenskih statistika u Upravi za statistiku.

U Tabeli 13. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 6. tokom 2021. godine

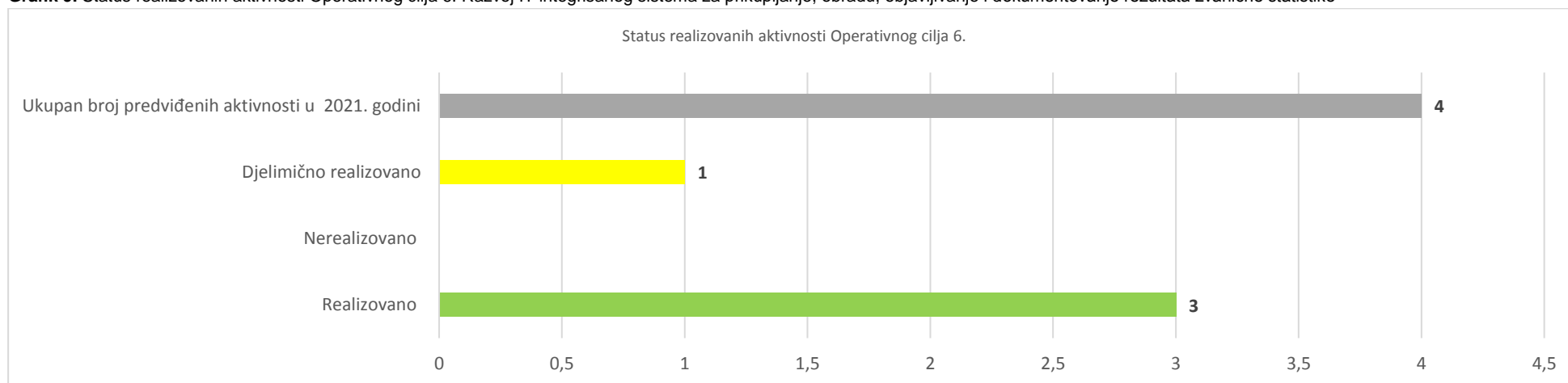
Tabela 13. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 6.

u EUR

	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2021	91 700	36 593		
UKUPNO	91 700	36 593		

Izvor: Uprava za statistiku

Grafik 9. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 6. Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u realizaciji Operativnog cilja 6: Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

Razvoj IT integrisanog sistema prati se kroz integraciju statističkih podataka između domenskih statistika u Upravi za statistiku, administrativnih izvora podataka, podataka zvaničnih proizvođača statistike, kao i razvoj sistema za prenos podataka i metapodataka EUROSTAT-u na nivou statističkog sistema Crne Gore.

U Upravi za statistiku se i kroz razvijeni i implementirani *Integrisani sistem za obradu podataka, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike* upravlja i prati rad sa bazama podataka i aplikacijama. U 2019. godini započeto je sa razvojem Sistema za upravljanje bazama podataka kroz definisanje i kreiranje novih procedura i ažuriranje postojećih. Nove funkcionalnosti se dodaju u cilju lakše obrade podataka od strane statističara. Kroz uspostavljanje ovakvog modela kao dijela sistema za obradu podataka, cilj je da se olakša direktna upotreba podataka od strane statističara. Kao neodvojivi razvoj sistema potrebno je bilo uspostaviti harmonizaciju nacionalnih kodnih lista. Cilj koji je postavljen je da za istu promjenljivu u različitim istraživanjima budu korišćeni isti kodovi. Na taj način postignuta su poboljšanja u harmonizaciji, kao i ograničenja zbog kojih neki kodovi treba da ostanu različiti. Ovakva harmonizacija je značajna da bi se dokumentovali statistički procesi na standardizovani način kroz Generički model statističkog poslovnog modela – GSBPM.

Primjenjujući standarde za metapodatke i razmjenu podataka, rađeno je na aktivnostima koje su implementirane, a uključivale su dizajn i implementaciju sistema, migraciju referentnih metapodataka iz starog sistema u novi sistem i implementaciju u razvijanje novog sistema. Kroz stalni napor da se metapodaci unaprijede i poboljšaju sprovedene su aktivnosti koje se odnose na dalju uključenost drugih proizvođača statistike (eng. Other national authorities - ONAs) u sistem metapodataka.

Drugi proizvođači statistike imaju značajnu ulogu u čitavom statističkom sistemu Crne Gore i kroz uputstva i obuke radi se na unapređivanju kvaliteta metapodataka.

Kao primjer dobre prakse ističemo unapređenja koja su nastavljena i tokom 2021. godine:

- nadogradnja softverskih rješenja za *Ankete o radnoj snazi (ARS)* i *Ankete o dohotku i uslovima života (EU-SILC)*;
- unaprijeđena ažuriranja *Statističkog biznis registra (SBR)* čime je omogućeno poluautomatsko ažuriranje podataka o promjenama šifre djelatnosti, šifre oblika organizovanja, šifre porijekla kapitala, šifre oblika svojine. Ovi podaci se preizimaju od administrativnog izvora Uprave prihoda i carina;
- primijenjen CAPI metod prikupljanja podataka kod *Istraživanja o rodno zasnovanom nasilju (Survey on gender-based violence -GBV)* CAPI metodom;
- realizovne pripreme podataka spoljnotrgovinske robne razmjene za transmisiju u skladu sa novim formatom za slanje podataka EUROSTAT-u (DOC MET 400).

Tabela 14. Stepen dostignutosti indikatora učinka za Operativni cilj 6. Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019 - 2020.	2021.	2022.	2023
1.	Razvijen IT integrisani sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Razvijen IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Razvijen IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 20% statističkih istraživanja		
2.	Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%		

Takođe, kao primjer dobre prakse ističemo ispitivanje tehničkih mogućnosti i definisanje Akcionog plana u skladu sa zakonskim odredbama u primjeni elektronskog poslovanja. Definisan je Akcioni plan koji sadrži sljedeće glavne aktivnosti:

- preuzimanje podataka iz administrativnog izvora preko JISRP;
- modernizacija procesa prikupljanja podataka;
- kontinuirana modernizacija informacionog sistema Uprave za statistiku u skladu sa razvojem savremenih informacionih tehnologija;
- razvoj diseminacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva.

Tokom 2021. godine nastavljene su aktivnosti u vezi uspostavljanja tehničkih mogućnosti za primjenu zakonskih odredbi koje se odnose na primjenu elektronskog poslovanja. U okviru projekta koji realizuje Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija u saradnji sa UNDP-om koji se sprovodi u cilju obezbjeđenja uslova za uspostavljanje **Jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka između državnih organa i organa državne uprave**, jedan od korisnika projekta je Uprava za statistiku.

Potpisivanjem sporazuma o saradnji, Uprava za statistiku je definisala tehničke preduslove za preuzimanje podataka iz administrativnih izvora preko navedenog informacionog sistema. Obezbijeđen je server na kom će se smještati web servisi, razvijeni kroz projekat koji realizuje Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija u saradnji sa UNDP-om.

➤ **Priprema SDMX fajlova korišćenjem SDMX konvertora**

Tokom 2021. godine nastavljeno je slanje podataka EUROSTAT-u u SDMX formatu. Takođe, u prethodnom periodu povećan je broj SDMX fajlova koji su kreirani bez konvertora korišćenjem modernih SDMX RI alata koje je kreirao EUROSTAT.

➤ **Koordinacija uzorka za mala, srednja i velika preduzeća. Koordinacija uzorka vrši se u skladu sa Uputstvom za koordinaciju uzorka (procedura u SAS programu) za preduzeća i domaćinstva i koordinacija administrativnih izvora podataka**

Tokom 2021. godine usled većeg korišćenja administrativnih izvora podataka u poslovnim statistikama smanjeno je opterećenje izvještajnih jedinica, prvenstveno u istraživanjima gdje su izvještajne jedinice preduzeća.

Opterećenost domaćinstava, kao izvještajnih jedinica u Sektoru socijalnih statistika i demografije je smanjena. Prije svega unaprijeđenjem SAS procedure za koordinaciju uzorka, čime se doprinijelo da isto domaćinstvo ne bude uključeno u više istraživanja tokom jedne godine, kao i da domaćinstvo koje nije u longitudinalnom istraživanju bude isključeno iz uzorka na period od 3 godine.

Redovnom koordinacijom uzoraka za potrebe terenskog rada *Ankete o stoci* i *Biljnoj proizvodnji*, u Odsjeku statistike poljoprivrede i ribarstva, takođe je smanjena opterećenost izvještajnih jedinica.

U Tabeli 14. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 6. tokom 2021. godine

Tabela 14. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 6.

OPERATIVNI CILJ 6. Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike			
Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Razvijen IT integrisani sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Razvijen IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 20% statističkih istraživanja	Primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 40% statističkih istraživanja

Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost: 81% Umjerena opterećenost: 13% Visoka opterećenost: 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost: 83% Umjerena opterećenost: 11% Visoka opterećenost: 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost: 85% Umjerena opterećenost: 9% Visoka opterećenost: 6%

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 6	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Povećana primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike u različitim statističkim domenima	Rad na primjeni IT integrisanog sistema koji prati poslovni proces GSBPM modela za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike u statističkim domenima: Poljoprivreda i socijalne statistike	Uprava za statistiku	Realizovano Primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 20% statističkih istraživanja	2021.	IV kvartal 2022. godine	-	Budžet	91 700€	36 593€	.

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 6	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Ispitivanje tehničkih mogućnosti i definisanje Akcionog plana u skladu sa zakonskim odredbama u primjeni elektronskog poslovanja	Izrađen Akcioni plan za primjenu elektronskog poslovanja	Uprava za statistiku	Djelimično realizovano Definisani preduslovi za pripremu Akcionog plana za primjenu IT sistema elektronskog arhiviranje i dokumentovanja u skladu sa odredbama zakona koji se odnosi na kancelarijsko poslovanje.	2021.	IV kvartal 2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Aktivnosti na izradi Akcionog plana biće završene u 2022. godini.
Priprema SDMX fajlova korišćenjem SDMX konvertora	Razvijena SDMX struktura za slanje statističkih podataka preko EDAMIS web portala	Uprava za statistiku	Realizovano Implementacija SDMX-RI alata za kreiranje SDMX fajlova koji se putem EDAMIS web portala šalju EUROSTAT-u	2021.	IV kvartal 2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	-

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 6	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Koordinacija uzorka za mala, srednja i velika preduzeća. Koordinacija uzorka vrši se u skladu sa Uputstvom za koordinaciju uzoraka (procedure u SAS program -) za preduzeća i domaćinstva) i koordinacija administrativnih izvora podataka	Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica	Uprava za statistiku	Realizovano Smanjeno opterećenje izvještajnih jedinica, prvenstveno u istraživanjima gdje su izvještajne jedinice preduzeća i gazdinstva. Unaprijeđenjem SAS procedure za koordinaciju uzorka radilo se na prostornoj i vremenskoj koordinaciji uzoraka u domaćinstvima, čime se postiglo smanjenje opterećenosti izvještajnih jedinica u domaćinstvima.	I kvartal 2021. godine	IV kvartal 2022. godine	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	-

Izvor: Uprava za statistiku

IX. Operativni cilj 7 - Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

Imajući u vidu mogućnosti koje pruža savremena tehnologija kada je u pitanju diseminacija podataka i komunikacija sa korisnicima, u narednom periodu planiraju se osavremeniti načini diseminacije na način da rezultati zvanične statistike budu dostupni različitim grupama korisnika.

Prilagođavanje rezultata zvanične statistike različitim grupama korisnika, zahtijevaće razvoj različitog nivoa dostupnosti podataka. Shodno tome, najširi pristup korisnika detaljnim bazama podataka biće omogućen razvojem dinamičkog web sajta Uprave za statistiku, što će omogućiti korišćenje podataka na najdetaljnijem nivou. Takođe, biće razvijeni novi vidovi publikovanja podataka koji će uključivati vizualizacije, animacije i na taj način prezentovati rezultate zvanične statistike na razumljiv i jednostavan način.

Pregled sredstava za realizaciju aktivnosti Operativnog cilja 7. dat je u Tabeli 15.

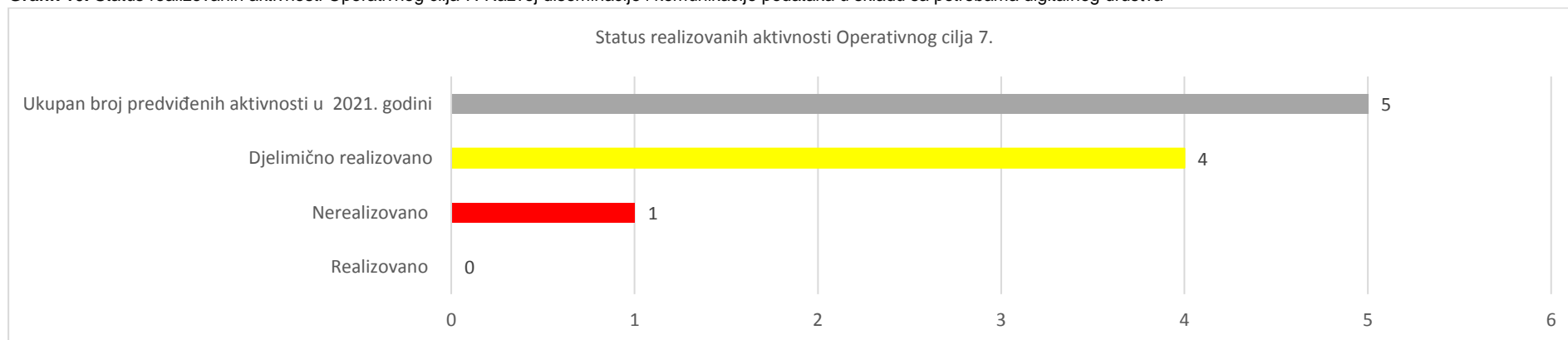
Tabela 15. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 7.

	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2021	-	-	-	-
	-	-	-	-
UKUPNO				

u EUR

Izvor: Uprava za statistiku

Grafik 10. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 7. Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u realizaciji Operativnog cilja 7: Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva:

U toku 2021. godine Uprava za statistiku je u oblasti diseminacije realizovala sledeće aktivnosti:

- realizovana je promocija rezultata zvanične statistike putem zvanične web stranice i društvenih mreža (Twitter i LinkedIn);
- objavljeno šest publikacija i 179 saopštenja u mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj dinamici;
- odgovoreno je na 730 korisničkih zahtjeva, od kojih se 639 odnosi na zahtjeve za podacima i informacijama od strane spoljnih institucija, dok je 91 zahtjev upućen od strane medijskih kuća;
- objavljena je diseminaciona baza za statistiku *Anketa o dohotku i uslovima života*, u cilju pravovremenog odgovora na zahtjeve korisnika i povećane potražnje za podacima;
- objavljena tabela koja sadrži pregled najčešće korišćenih statističkih indikatora za period 2000 - 2020. godina.

Rezultati zvanične statistike Uprave za statistiku su dostupni i putem društvenih mreža (Twitter i LinkedIn). Takođe, Uprava za statistiku sve važne aktivnosti promoviše putem društvenih mreža.

Tabela 16. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 7. Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost		Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Definisana Politika i Strategija diseminacije	Ne	Ne	Ne		
2.	Promocija rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	Da	Da	Da		
3.	Broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću	1	1	1		

Izvor: Uprava za statistiku

Kroz IPA 2019 planiran je projekat Komunikacija, u kojoj su definisane glavne aktivnosti koje se odnose na bolju saradnju sa korisnicima, priprema nove Politike diseminacije, kao i Strategije komunikacije.

Na realizaciju ovih aktivnosti uticale su okolnosti izazvane COVID-om, kao i nedostatak ljudskih kapaciteta zaposlenih u Odjeljenju za diseminaciju, upravljanje statističkim bazama podataka i kvalitetom.

Kao primjer dobre prakse u realizaciji ovog operativnog cilja je definisanje polaznih osnova za uspostavljanje funkcionalne zvanične web stranice Uprave za statistiku. Tokom 2021. godine aktivnosti su bile usmjerene na stvaranje preduslova za unapređenje i pojednostavljenje prikaza podataka. U tom smislu rađeno je na kreiranju diseminacione baze (SQL baza) koja je preduslov za buduće kreiranje pojednostavljenog prikaza podataka korisnicima na budućem, novom web sajtu Uprave za statistiku. Uprava za statistiku ima namjeru da modernizuje metode diseminacije podataka i olakša pristup svojim podacima. To će korisnicima pružiti priliku da pristupe najširem nizu podataka i na taj način će im omogućiti veću slobodu u pretraživanju, korišćenju i ponovnoj upotrebi podataka. Pored redovnih statističkih saopštenja i excel tabela, korisnik će moći i da pretražuje bazu podataka po različitim kriterijumima, ukrštanjem podataka i na taj način izvršava dodatne analize u skladu sa svojim potrebama. Ovaj pristup će biti posebno koristan za naučno-istraživačku i poslovnu zajednicu.

Tabela 16. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 7.

Operativni cilj 7: Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva			
Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost na polovini sprovedenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovedenja strateškog dokumenta
Definisana Politika i Strategija diseminacije	50%	70%	100%
Promocija rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	Definisanje Akcionog plana	50% realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom	100% realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom
Broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću	1	2	2

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 7	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Izmjena važećeg Pravilnika o sistematizaciji i unutrašnjoj organizaciji	Povećan broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnosti	Uprava za statistiku	Nerealizovano Izvršena je izmjena Pravilnika o sistematizaciji i unutrašnjoj organizaciji i objavljena u aprilu 2021. godine. Nije došlo do povećanja broja zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću	2021.	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Snažiti kadrovske kapacitete povećanjem broja zaposlenih u sistemu zvanične statistike uz obezbjeđivanje dodatnih finansijskih i prostornih kapaciteta
Priprema Politike diseminacije	Definisana Politika diseminacije	Uprava za statistiku	Djelimično realizovano Na sajtu Uprave za statistiku je objavljena Politika diseminacije, koja je usvojena 2018. godine.	2021.	2022.		Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Aktivnost će biti realizovana kroz projekat IPA 2019” Komunikacija”
Priprema Strategije diseminacije	Definisana Strategija diseminacije	Uprava za statistiku	Djelimično realizovano Predlog i prpratne aktivnosti za definisanje Strategije diseminacije su završene	2021.	2022.		Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Aktivnost će biti realizovana kroz projekat IPA 2019” Komunikacija”

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 7	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
1) Definisanje polaznih osnova za uspostavljanje funkcionalne zvanične web stranice Uprave za statistiku; 2) Rad na uspostavljanju funkcionalne web stranice Uprave za statistiku; 3) Uspostavljanje diseminacione baze podataka	Funkcionalna zvanična web stranica Uprave za statistiku	Uprava za statistiku	Djelimično realizovano Definisani plan za uspostavljanje web stranice. Trenutne aktivnosti odnose se na uspostavljanje diseminacione baze podataka. Nakon završene ove aktivnosti, dalje će se raditi na modernizaciji web stranice.	2021.	2022.		Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Aktivnosti na uspostavljanju funkcionalne web stranice nastaviće se u 2022. godini.
Definisanje potrebnih administrativnih kapaciteta (ljudskih i tehničkih) za promocijom rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	Definisana analiza izvodljivosti diseminacije rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	Uprava za statistiku	Djelimično realizovano Planirane su obuke zaposlenih u korišćenju modernih alata za prezentaciju podataka	2021.	2022.		Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Aktivnost će biti realizovana kroz projekat IPA 2019” Komunikacija

Izvor: Uprava za statistiku

X. PREPORUKE ZA NAREDNE FAZE SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

Preporuke za narednu fazu sprovođenja strateškog dokumenta, kreirane su na način da podržavaju realizaciju operativnih ciljeva razvoja zvanične statistike Crne Gore, koje su postavljene u strateškom dokumentu “*Strategija razvoja zvanične statistike za period 2019-2023. godine*”.

Operativni cilj 1 - Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

1. Nastaviti sa uspostavljanjem stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvojem partnerstva u cilju razvijanja statističke zajednice (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);
2. Realizacija projekta IPA 2019 “Komunikacija” čije se glavene aktivnosti odnose na bolju saradnju sa korisnicima, kao i organizovanje edukativnih seminara (koordinator projekta: Uprava za statistiku);

Operativni cilj 2 - Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

1. Održavanje edukativnih radionica za upravljanje statističkim procesima, shodno Kodeksu prakse evropske statistike i TQM modelu (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);
2. Redovna uključenost proizvođača zvanične statistike u radnim grupama koje se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem «Big Data» (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);
3. Redovno prisustvo zaposlenih u statističkom sistemu na obuke u okviru ESS (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);
4. Snažiti postojeće kadrovske kapacitete proizvođača zvanične statistike kroz usavršavanje znanja i vještina i jačati motivaciju za rad (najprije kroz korišćenje svih vidova podrške i programa tehničke pomoći) (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);

Operativni cilj 3 - Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

1. Nastavak aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja - Statistika (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);

2. Dalje snažiti međuinstitucionalnu saradnju svih proizvođača zvaničnih statistika u sistemu u cilju usaglašavanja i inoviranja zvanične statistike sa međunarodnim standardima i preporukama (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);

Operativni cilj 4 - Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

1. Nastaviti inoviranje procesa proizvodnje zvanične statistike, uvođenjem nove tehnologije i novih izvora podataka u skladu sa potrebama savremenog društva (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);
2. Dalje snažiti saradnju sa rukovodima administrativnih izvora podataka, kako bi se smanjili troškovi proizvodnje rezultata zvanične statistike i opterećenosti privrednih subjekata i građana (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);

Operativni cilj 5: Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

1. Nastavak procesa unapređenja kvaliteta u svim statističkim aktivnostima, ne samo u procesu proizvodnje već i upravljanju procesima, primjenom Generičkog modela statističkog poslovnog procesa – GSBPM (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);

Operativni cilj 6 - Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

1. Nastavak aktivnosti na izradi diseminacione baze podataka (nadležnost: Uprava za statistiku);
2. Investiranje u IT infrastrukturu, koja se odnosi na prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka, a sve u cilju razvoja integrisanog IT sistema (nadležnost: Uprava za statistiku);

Operativni cilj 7: Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva:

1. Nastaviti aktivnosti na definisanju Strategije diseminacije i Politike diseminacije;
2. Nastaviti aktivnosti na razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva.

Uprava za statistiku

IV Proleterske br. 2

81000 Podgorica

Tel: +381 (0)20 241 206

Fax: +381 (0)20 241 270

e-mail: **contact@monstat.org**

web site: www.monstat.org